

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77
 Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSÉG TELEFON 1-77
 Éjjeli telefon (nyomda) 2-02

ELŐFIZETÉSI ARAK:

Egész évre	1150 Lei
Félévre	600 "
Negyedévre	320 "
Egy órára	110 "

XI évfolyam * 149. szám

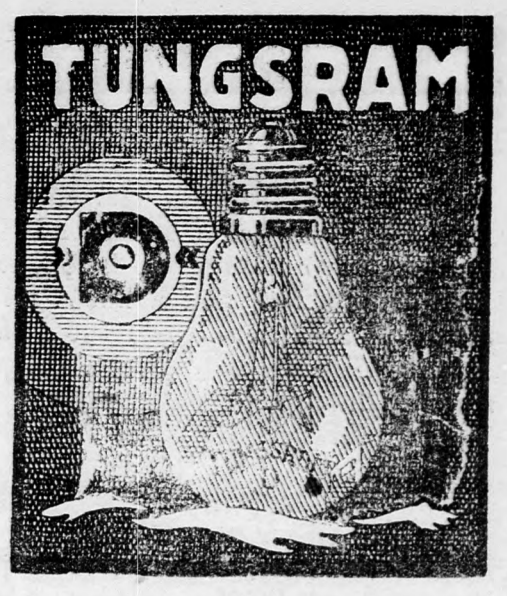
1928 július 7 Szombat
 * 5688 Thaimusz 19

Laszter Robert Budapest

Cenzurat: Suclu

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Poincaré?

A neve után teli kérdőjel nem tévedés. Ez a vén, ravasz és rendkívül tehetséges fiskális, egész megjelenésében és egész levékenységeben ma minden lételevő számára kitűnő kísérleti anyagként kínálkozik. Abban a politikusi garnitúrában, mely érvényesülését különböző természetű áruhá-aknak köszönheti, — az ő maga norfóziusa a legérdekesebb és legérthetőbb.

Briand, Millerand, Clemenceau szélső forradalmárként kezdtek pályájukat, miután bevezették a polgári politikacsinálás kiadós vízeire, Poincaré azonban a szélső sovínizmus, a militarizmus és a német-gyűlölet mérgező színi frázishullámain emelkedett a magasba. A háboru után gyűlölet-hullám legteletjén is Poincaré bérkáját láttuk evezni: Noé bárkát, amelyben csak vadállatok foglalnak helyet — galambok nélkül.

Később a metamorfózisok még szembe-látóbb változatai tüntek fel körülötte a világpolitika egén: Mussolini és társai, a kik internacionálistákból szélső sovéné alakultak át és Poincaré háboru előtti és utáni metódusait sajátították ki. A kurzus ma: a radikális zászlók cserbenhagyása, a megterés a jól bevált „nemzeti” érdekekhez. Minden pártfőnök és ambiciózus fiskális ilyen jövedelmező párfordulásokról álmodozik s kitartani egy eszmé szolgálatában a legnagyobb luxusok közé tartozik.

Poincaré, a stabilizátor, a pénzügyi zseni, a józan és szentimentalizmus-nélküli ügyvéd szintén elérkezett a metamorfózis kezdeti stádiumaihoz. De ez a metamorfózis egészen más természetű, mint a Briandok és Mussolinak átváltozása. Ezek balról jobbra tették meg a viszonylag könnyű utat. Poincaré azonban jobbról balra végezte a kanyarodót, ami tekintve a fennálló kurzust, korántsem olyan magától értetődő.

Már pedig az valószínűtlen, hogy Poincaré, a józan, az alantas szenvedélyekre is kiszámítottan spekuláló ügyvéd csak úgy tart pour l'art tagadja meg és áldozza fel multját s a militarizmus és gyűlölet szolgálatában töltött évek után, a legszűrebb pacifizmus tenoristájává csapjon fel. És mégis, Poincaré ma már tulzárnyalja pacifizmusban a leghivatásosabb békeésztársakat is. Tegnap beszédeben azt a merész kijelentést tette, hogy Franciaország el van szánva arra, hogy örökre száműzi a háboru magától, — már pedig Poincaré, ha Franciaországról beszél, mindig magát érti alatta.

Dodonai kijelentés a fenti, de csak azért, mert Poincaré tette. Titokzatos, de csak azért, mert a háboru és gyűlölet de-tonának vénhedt ajkairól röppent el. Mi ez? Multak megtagadása, jövendők víziója? A régi konjunkturának volna vége talán, vagy Poincaré, a szélkakas meg-érezte talán az idők fordulását? Avagy mégis a felé is közeledő aggkori gyön-gesség előjele volna ez a metamorfózis? Saulus hallucinációja fogta volna el ezt a könyörtelen politikust, akinek az uton mendegélve a jövendők intése jelenl meg?

Kérdések, amelyekre nincsenek felele-tek. S ha mégis volnának, ugy inkább feltételek ezek, mint helytálló, megdönt-hetetlen axiómák. Feltételezhetjük, hogy minden hajlam, meggyőződés és jellem re latív értékű és jelentőségű s az idők fo-lyomán a rosszakból jók, a hütlenebből hűségesek és megfordítva lesznek, vagy

lehetnek. Ugyáltszik, mintha a nagy igen-lők, korok heroldjai magukban hordoz-nák a tagadás szavát is és a tagadók al-kalmasak arra, hogy egykor próféttákká legyenek.

Poincaré ennek a csodálatos lehetőség-nek korszerű figurája. Szinte tragikomi kusan fest be az alakjával, amint tar koponyája alatt ajkai a béke szavait mor-

molgatják, mialatt időbeli háttérében még a gyűlölet és háboru üszkei füstölögnek. Sors volt és szimbólum, bár sohasem motatta, még a rosszaságban sem, nagy-ságra való születettségét. De páfordulá-sa jelentősé teszi, annál is inkább, mert egykori fegyvertársai a jobboldali sajtó csahosai — ma már ellene csaholnak. Szidják békeszeretét és esodálkoznak!

hitnek látszó hiszékenységén. Poincaré békét hirdet, mialatt a „Figaro”-nak már Müller-Franken loyaltitása sem elegendő. És Poincaré néma és mosolyogva áll a sovínista sajtó pergőtűzében. A stabi-lizáció hőse, mint romantikus színját-szó mutatkozik be előttünk: a Metamor-fózisok színpadán stabilizálni próbálja — a jövendőt.

Antonescu

üres kézzel jött haza Párisból

A kormány optimista hangulatát teljes pesszimizmus váltotta fel. Ősz előtt szó sem lehet sem a kölcsönről sem a stabilizációról

(Bucuresti-Bukarest, július 6. Az *Uj Kelet tud.*) Victor Antonescu váratlan hazatérése és a sajtónak adott nyilatko-zatai most már teljes bizonyoságot terem-tettek a több, mint nyolc hónap óta hu-zódó kölcsöntárgyalások dzsungelében. Ma már nem verzióként, hanem teljes bizonyossággal közölhetjük a hirt, hogy a kölcsön megkötéséről szóló egyezmény aláírása és a stabilizációs műveletek vég-rehajtása észre halasztódnak el. Az ide-vonatkozó tárgyalások legalább is ide-gítenesen megszakadtak és legfeljebb arról

lehet szó, hogy a Banque de France egy nagyobbösszegű hitellel lehetővé teszi a bankjegyforgalom emelését és így a kez-dődő gabonakampány finanszírozását. A gazdasági válság paroxizmusában fuldok-ló ország számára ez talán valamelyes enyhülést fog hozni. — a liberális kor-mány kudarcára pedig szépségtapaszként van szánva, amely azonban aligha fogja elakarhatni egy alapiában hibás gazdasági politika tragikus következmé-nyeit.

tagjai összegyűltek a minisztériumban, hogy a Victor Antonescu által hozott hi-reket megtudakolják. Duca belügyminisz-ter idegesen várta Antonescut, aki a mi-niszterelnökkel folytatott beszélgetése után a belügyminisztériumba ment és be-számolt Ducának az eddigi tárgyalások eredményeiről. A megbeszélésről távozó miniszterek alig tudták idegességüket titkolni. Valamennyiükön látszott, hogy az Antonescu által hozott hírek nem a legjobb benyomást gyakorolták rájuk, időközben a Párisban tárgyaló Victor Bădulescu és Oskar Chiriacescu aláírásá-val sifrizott távirat érkezett a belügy-minisztériumba, amelyet lázas türelme-lenséggel fogadtak. Azonnal hozzáláttak a távirat kibetűzéséhez, a *Lupta* szerint azonban annak tartalma ugyancsak nem a legkellemesebb impressziót keltette Du-ca belügyminiszterben. A belügyminisz-teriumból távozó Victor Antonescut a *Lupta* munkatársa meginterjúvolta a kölcsöntárgyalások stádiumára vonatko-zólag. Az újságíró kérdéseire Antonescu a következőket válaszolta:

Váratlanul és üres kézzel toppant be Antonescu

Victor Antonescu, a tárgyalások eddigi vezetője, mint azt egyébként már jelen-tettük — tegnap este a Simplonnal ér-kezett a fővárosba. Nem érdektelen meg-említeni, hogy hazajövetelére senki sem számított s az *Adeverul* jelentése sze-rint a kormány is csak Antonescu fami-liája révén értesült a román megbízott érkezéséről. Ugyáltszik, hogy a kormány ezeket a magánértesítéseket nem is igen vette figyelembe, mert az eddigiekkel el-lentében Antonescut egyetlen hivatalos faktor sem várta — az állomáson, Constan-tin Bratianu miniszterelnökségi államtá-kárt kivéve, aki állítólag egy rokonát ki-sérte ki a pályaudvarra és meglepődve vette tudomásul a kölcsöntárgyalások teljhatalmu követének megérkezését.

A misztikus hazatérés

Bizonyos, hogy Antonescu hazajöve-tel egészen misztikus vagy legalább is szokatlan formák között történt és va-lószínű, hogy csak napok mulva fognak az események e misztériumra teljes vilá-gosságot deríteni. Annyit mindenesetre tudunk, hogy a bukaresti sajtó már ab-ovo elégedetlen volt Antonescu kiküldet-ésével, aki néhány évvel ezelőtt, mint Románia párisi követe egy pénzügyi tranzakciónál súlyosan kompromittálta magát. Mindenesetre tény az, hogy An-tonescu eddigi tárgyalásai nem sok si-kerral jártak és a temperamentumos dr. Lupu egyik legutóbbi minisztertanács után az újságírók előtt nyíltan is kife-jezést adott Antonescuvall szembeni elé-gedettségének. A berlini tárgyalások si-kertelenségét az ő bünéül róják fel s ha mindehhez hozzátesszük, hogy a buka-resti sajtó a francia kezekben lévő jára-dékpapírok revalorizálása körül elkövetett visszaélésekkel is vádolja, ugy megtalál-hatjuk Antonescu váratlan hazajövelelé-

nek és sürgős fogadtatásának magyará-zatát.

Szó sem lehet az aláírásról

Az *Adeverul* jelentése szerint Antones-cu ma délelőtt felkereste Bratianu Vin-tilát, akivel több mint egy óra hosszat tárgyalt. Antonescu részletes jelentést tett a miniszterelnöknek a tárgyalások jelen-legi stádiumáról és kijelentette, hogy a kölcsönegyezmény aláírásáról és a köl-csön lanszírozásáról egyelőre szó sem lehet. Legfeljebb arról van szó, hogy a Banque de France egy 200—300 millió frankos hitellel lehetővé teszi az ugyne-vezett bankjegy kibocsátási plafon áttö-rését, hogy a bankjegyforgalom szaporít-ásával lehetővé tegyék a gabonaelexport finanszírozását s enyhítsenek a katasz-trófával fenyegető gazdasági válságon.

A mai nap folyamán Bukarestbe érke-zik Carol Rist, a Banque de France al-kormányzója, akinek romániai utja kap-csolatban áll a bankjegy-szaporítás szá-mára nyújtandó francia hitellel kapoco-latos tárgyalások lefolytatására. Az alkor-mányzót Victor Antonescu hívta meg Bukarestbe, hogy Bratianu Vintilával, a 200—300 millió frankos kölcsön minden egyes részletét megtárgyalja. Carol Rist-nek teljhatalmu mandátuma van a tár-gyalások lefolytatására s a megegyezés aláírására. Kormánykörökben nagy ér-deklődéssel s optimizmussal várják a Banque de France alkotmányzójának bukaresti útját.

Az *Adeverul* jelentése szerint Victor Antonescunak a kölcsöntárgyalásokról tett jelentése kinos benyomást keltett kormánykörökben s elsősorban a minisz-terelnökben.

A *Lupta* jelentése szerint ma délelőtt Titulescu kivételével a kormány összes

Antonescu sem biztatót, sem csüggesztőt nem tud

— Nem tudok semmi biztatót, de sem-mi elcsüggesztőt sem mondani. Informá-cióim szerint a Londonnal folytatott tár-gyalások jó uton vannak, de ugy Lon-don, mint Páris kéri a Németországgal való kiegyezést. Azok a feltételek azon-ban, amelyeket Németország velünk szemben befolyásolt, egyszerűen elfogad-hatatlanok.

Ugyancsak a *Lupta* jelentése szerint Antonescu négy nappal ezelőtt rendkívül kedvező eseményeket jelzett egy, a kor-mánynak küldött táviratában. Antonescu-nak hazatérése után első kérdése az volt, hogy megérkeztek-e a kedvező hi-rekről szóló táviratok. Minthogy azonban ezek nem érkeztek meg, a lap arra kö-vetkeztet, hogy Antonescunak Párisból való elutazása után történt valami, ami károsan befolyásolta a tárgyalások me-netét.

Rönköt tölgyet

vásárol, ugyszintén ő i ő t

másat is, lehetőleg 40 cmtől felfele, de 30 cmtől is. Feuerstein Kálmán fakereskedő, Cluj, C. Victoriei 61. Csak komoly tételre kérek komoly ajánlatot

Ray on
 Cooldge
 pa, electro
 OR
 terapiail
 selője
 X
 szülékek
 h. Canta-
 s 206-22
 és hőfürdő
 droterapia
 yi felszere-
 szül ékek.
 yenes pro-
 sok.

Herzl-nap lesz - Cionában

1899-ben történt. A Vadi Hanin kolónián váratlanul hirtelen megszólalt a gyülekezésre hívó harang. A kolonisták, ifjak, öregek, férfiak, nők a közös találkozóhelyre siettek. Senki sem tudta miről van szó. Hirtelen megszólal a kolónia ősz rosának hangja:

— Herzl Tivadar Erecz Jiszraélben van.

A kis kolónia tagjain szokatlan izgalom veszt. Öröm és meglepetés ül ki az arcokra. Kérdések özönével rohanják meg egymást. Miért jön Herzl most Erecz Jiszraélbe? Epen most, amikor Vilmos császár is Jeruzsálembé utazik. A kolonisták között lassan bizonyosságot teremt: Herzl találkozni fog Vilmos császárral Jeruzsálemben. Törökország szociálizmusa!

A kolonisták még nem tudták, de erezték a szavak messze kiható jelentőségét. Valaki váratlanul felveti a kérdést.

— Vajjon a vezer felkeresi-e kolóniánkat. Rison le Cionból Rehobotba menet érintenie kell Vadi Hanint! Vajjon, elhalad-e a kolónia mellett, anélkül, hogy legalább egy percre megállana?

Meggyőzik egymást arról, hogy Herzl meg fogja látogatni őket.

Az egész kolónia megzavart hangyaboly lázas sürgés-forgását áruja el. Készülnek Herzl fogadtatására. A „Rózsák völgyében“ már emelkedik az égnek a díszkapuja. Jelzik a vezer érkezését. A díszkapunál jobbra és balra felsorakozik a kolónia apraja-nagyja. Valamennyien ünnepi ruhában s ünnepi áhitattal arcukon.

Megerkezik Herzl. Megnézi a kolónia házeit, fabarakjait, a munkások lakásait, mindenkire van kegyes, jóságos szava.

Öreg, kaftános ember lép a gyülekezésközé. Haja már ezüstben csillog, fehér szakálla mellett veri. Megáll Herzl előtt, szívének mélyéből fakad fel a köszöntés:

Salom alechem! Az ősz hacham fejében a fájdalom és az öröm könnyei reszketnek, mintha szimbóluma volna a szenvedések gálutjának s a közeli megváltás örömeinek.

E nap története Benjámin Zöev Herzl és rabbi Jehuda Léb találkozására Vadi Hanin földjén örökké emlékezetes marad.

Néhány nap múlva a világ zsidósága Herzl halálának évfordulóját ünnepi és emlékező fogalmat a vezerre, akinek akarata Palesztinában a zsidó nemzet otthona épült. Erecz Jiszraél kopár hegyei dulsombu erdők borítják. A Herzl erdők, amelyek nemzedékről-nemzedékre fogják hirdetni az ő halhatatlan érdemeit.

Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség június 8-ikán, vasárnap délután az Otvös ucai elemi udvarán, délután hat órai kezdettel tartja meg Herzl emlékünnepélyét. A programon a somérok disz-

felvonulása, szavaló kórus, karének szerepelnek. Herzl Tivadar dr. Hamburg József fogja nagyszabású ünnepi beszéd-

ben méltatni. Belépődij nincs. Mindenkit szívesen lát a rendezőség.

Franciaországban arról beszélnek, hogy Löwenstein eltűnése csupán tőzsdei manőver

PÁRIS, július 6. A repülőgépből kizuhant Löwenstein bankárral kapcsolatban az újabb jelentések arról számolnak be, hogy repülőútján Löwensteint háromszor érte rosszullét s a harmadik esetben akkor érte a szerencsétlenség, a mikor a toalettfülkébe akart bemenni. Rendkívül érdekes az a jelentés, mely arról számol be, hogy egyes verziók szerint Löwenstein eltűnése csupán tőzsdei manőver. A „Petit Parisien“ szerint a tanúk azt állítják, hogy Löwenstein gépe a felemelkedés után a parton újra leszállt s csak a leszállás után emelkedett újra a levegőbe, hogy a csatornán átkeljen. Ebből arra következtetnek, hogy Löwenstein a leszállás alkalmával kiszállt a gépből. Az angol lapok viszont arról számolnak be, hogy Löwensteint az utóbbi időben nagy tőzszevesztések érték s kizuhánása az öngyilkosság jellegével bír.

Palotaforradalom a német monarchisták pártjában

„A császár ma már csak filmattrakció“ — jelentette ki a német nacionalisták egyik vezére

Berlin, július 5. A köztársasági államforma Németországban nemsokára elérkezik a tizedik évfordulóhoz s ez alatt az aránylag rövid idő alatt annyira megszilárdult, hogy ma már talán senki sincs a birodalomban, aki komolyan hisz a Hohenzollern-uralom visszaállításának a lehetőségében. A háborús összeomlást követő első időkben, amikor a fiatal demokratikus köztársaságot jobbról is, balról is puccsok veszélye fenyegette, a polgári pártok legnagyobb része kétkezes politikát folytatott az államforma kérdésében: elismerték a weimari alkotmányt, amely a császárságot megszüntette, de vonatkoztak nyíltan állást foglalni a köztársaság mellett. A szociáldemokratáknak és a kommunistáknak kívül csak a demokráta-párt helyezkedett kezdetől fogva nyíltan és őszintén köztársasági alapra. A német néppárt kebelén belül kezdetől fogva két frakció állott egymással szemben, a von Scholtz-féle, amely titkos monarchista érzelmeit csak nehezen tudta eltitkolni és a Stresemann-féle, amely őszintén republikánus. A köztársaság megerősödésével párhuzamosan a Stresemann-frakció került a néppárt vezetésében túlsúlyba s ez volt a jobboldali pártok közül az első, amely a monarchista eszme számára elveszett. A néppárttal egyidejűleg evezett át a köztársasági vizekre a német katolikusok pártja, a centrum. A centrum a katolikus klérus vezetése alatt áll s míg minden más országban a klérus a legfőbb támasza a monarchista restaurációra irányuló törekvéseknek,

a német köztársaságban éppen ellenkezően együtt küzd a proletár pártokkal és a demokratákkal a császárság visszaállításá ellen. A Hohenzollernnek ugyanis protestánsok voltak, már pedig a Vatikánnak kedvesebb egy vallásilag közömbös köztársaság, mint egy protestáns császár.

A centrum, mindamellett, hogy hűségesen megszavazta mindig a köztársaság védelmére szolgáló törvényeket, sokáig huzódott attól, hogy nyíltan állást foglaljon a köztársaság mellett, sőt a most lemondott köztársasági kancellár, a centrum-párti Marx nem is olyan régen jelentette ki, hogy »a centrum se nem monarchista. Se nem köztársasági párt«. Ez a se-hus-se-hal irányzat a centrum vezetésében is háttérbe szorult az utóbbi időben és amikor von Guérard — aki most tárcát vállalt a szociáldemokrata Hermann Müller kormányában — néhány hónappal ezelőtt egy nagy feltűnést keltő parlamenti beszédben Marx kancellárnak adressálva leszögezte, hogy a centrum teljes egészében köztársasági

érzelmű, a centrum képviselő-tagjai közül senki sem kifogásolta ezt a kijelentést. A nagy jobboldali pártok közül csak egy maradt hű egészen a legutóbbi napokig a monarchista gondolatához: a német nemzeti néppárt. A német nemzetiek ugyan nem utasították vissza a miniszteri tárcákat a legutóbbi köztársasági kormányokban, de egy pillanatig sem vallották magukat köztársaságiaknak.

A baloldali pártok nagy előretörése a legutóbbi választások alkalmával s az a megsemmisítő vereség, amit a monarchista német nemzeti párt ugyan akkor szenvedett, ugyálszint gondolko-dóba elette a párt vezetőinek egyrészt. Rá kellett jönniök arra, hogy a Hohenzollernnek még a nacionalista körökben sem örvendenek valami túlzott rokonszépnek s éppen ezért

mozgalom indult meg arra, hogy a július 8-iki pártkongresszuson felvessék a monarchista paragrafus törölését a pártprogramból.

Ha ez bekövetkezik, az azt jelenti, hogy a monarchia visszaállításának nemcsak a lehetőségé szűnt meg, hanem még az arra irányuló törekvés is értelmetlennek és népszerűtlennek bizonyult. A párt monarchista érzelmi vezetői éppen ezért természetesen mindent elkövettek, hogy az egyre nagyobb méreteket öltő mozgolódást elnyomják, ez azonban nem sikerült és a német nemzetiek egyik legismertebb vezetője, Lambach birodalmi gyűlési képviselő most, a pártkongresszus kü-

szöbén, nagy figyelmet érdemlő cikkben foglalt állást a nacionalisták monarchista orientációja ellen. Lambach megállapítja cikkében, hogy

a német nemzeti párt tagjainak kilencven százaléka köztársasági érzelmi »a német ifjuságnak a császár ma már csak filmattrakció« és hogy ilyenformán semmi értelme sincs néhány monarchista pártvezér kedvéért az antirepublikánizmus ódiáját viselni.

A monarchisták utolsó mentővárakban kitért a palotaforradalom nagy riadalmat keltett a doornii emigráns németországi érdeklőségében. A császárhű nacionalisták nevében Everling képviselő — (a volt uralkodóház jól kereső jogtanácsosa) — válaszolt Lambach cikkére a »Reichsbote« hasábjain és felháborodott hangon szögezte le, hogy ha a német fiatalok csak ugyan e pártot a császártól, akkor ez »a szülők büne, akik nem teljesítették a kötelességüket.« Amit úgy kell érteni, hogy elmulasztották mádnálcával belevetni a császárhűséget gyermekeikbe...

A német nemzetiek monarchista irakciója egyébként kizárásí indítványt nyújtott be a hamburgi pártvezetés felé a központi pártvezetéshez Lambach képviselő ellen a Hohenzollern-ellenes cikk miatt. Erre az indítványra válaszul a német nemzetiekhez tartozó köz- és magánalkalmazottak hannoveri csoportja a következő határozatot hozta:

»A német nemzeti néppártot tartozó köz- és magánalkalmazottak hannoveri szervezetének elnöksége elvárja a központi pártvezetéstől, hogy a kizárásí indítványnak nem ad helyet, mert abszolút bizonyossággal megállapítható, hogy ebben az esetben a keresztény-nemzeti alkalmazottak kivétel nélkül háttal fognak a pártnak fordítani.«

A határozatot Német Nemzeti Kereskedelmi Alkalmazottak Szövetségének országos elnöke, Zimmermann így kommentálja a párt egyik lapjában:

»Kétségtelen, hogy azok száma, akik készek életüket és vérüket a monarchia visszaállításáért feláldozni, elenyészően csekély. Kikérdeztük kéz alatt a jobboldali érzelmi választókat az államforma kérdésében való álláspontjukról. Mindig ugyan azt hallottuk: jobb egy köztársaság Hindenburg vezetése alatt, mint egy monarchia II. Vilmos, vagy a trónörökös vezetése alatt. A nationa lista választók többsége tudni sem akar a monarchia visszaállításáról.« A német nemzetiek július nyolcadiki országos kongresszusa ilyen körülmények között nagy érdeklődésre tart számot, mert abban az esetben, ha a Lambach-frakció kerekedik fölül, a monarchisták az utolsó esatájukat vesztették el.

Julius 10-én kezd meg közölni az UJ KELET Max Brod világhírű regényét:

REUBENI a zsidók fejedelme

A tényleges történelmi magból kiindulva, Max Brod egy középkori zsidó állam-alapítási terv hősi eposzát rajzolja meg megejtő, lebilincselő módon. Az utolsó évtizedek legművészebb, de egyben legérdekesítőbb legizgalmasab zsidó regénye

A művészi fordítás dr. Hamburgné, Becsky Irén munkája

Mottó:
Zongora vétel
bizalom dolga

Legnagyobb garancia erre az 53 év óta fennálló

Triska I. cég

cég kitűnő hírneve, mint egyetlen és legnagyobb sz. kizlet Erdélyben. Főster vízárnka vezér-képviselője.

Zongorák

kapathók hosszabb részletfizetési feltétel mellett is. — Cluj, Strada Saguna 14. — Telefonszám 4-19.

(Clu tudosít szekció hurcol irathar mentő megye resztül lános t böző t ó volt is es rezsim parasz tőzte u volt az ellensé geslyer

A fa ságába ködik, béres drótko az urb faterm tokossa szabaly zódos bérés rendki

Az e nok at is H. erte, a régi jegző köztisz lebbező köszön utari n tesen kosság

Ebbe mánt je lásokat télpályá évre va szerző az urb Miksa voltak.

Ami helyzete való vi volt, az megszól lyébe a

Az u erőse el

ami abl urbéres próbált lattal k itt az Brad A Miksa a szerz megje hogy

Igy kov tási vád próbált sításáva vállalat érdekés vényszé

okirat dotta nyolc

H. M. élt a sz során a lásra a l dói érde nyire ig emelt vá favállala kossága írja a e zódos bitását s történt.

Felmentették az okirathamisítás címén meghurcolt zsidó jegyzőt

(Cluj-Kolozsvár, július 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári ítéletbíróság ma egy évek óta artatlattal meghurcolt zsidó jegyző nagyon érdekes okirathamisítási perében enunciatív felmentő ítéletet. H. Miksa az egyik kolozsvári falunak volt hosszú éveken keresztül jegyzője és falujában mint általános tiszteltnek örvendő ember, különböző tiszteletbeli posztokat töltött be. Így ő volt az urbéres közbirtokosság elnöke is és ilyen minőségben a régi magyar részim alatt kollektíven földhöz juttatott parasztság ügyes-bajos dolgait intézte ügybizalommal. Ez az elnökség volt az, amellyel kapcsolatban H. Miksa elleneségei zsidó nemzetisége miatt ellene fogyvert kovácsoltak.

A falu urbéres birtokának szomszéd-ságában évtizedek óta füresztelep működik, amelynek drótkötél pályája az urbéres birtokon vezet keresztül. Így a drótkötélpálya jelentékeny részt hasít le az urbérbirtokból. Ezzel kapcsolatban a fatermelő vállalat és az urbéres földbirtokosság között harminc évvel ezelőtt szabályos szerződés jött létre. Ez a szerződés épen akkor járt le, amikor az urbéres földbirtokosság elnöke, H. Miksa remikvívül nehéz helyzetbe jutott.

Az elmúlt évben fogantatosított hivatalnok áthelyezésekkel kapcsolatban ugyanígy H. Miksát is az a szerencsétlenség érte, hogy évek óta elfoglalt állásából a régi királyság valamelyik falvába jegyzővé neveztek ki. A régi, kipróbált köztisztviselő, miután hiába próbált felbontásért lépni áthelyeztetése ellen, leköszönt állásáról és privát foglalkozás utáni nézett faujában. Emellett természetesen megmaradt az urbéres közbirtokosság élén is.

Ebben a minőségben, de már nem mint jegyzője a falunak kezdett tárgyalásokat a fatermelő vállalattal a drótkötélpályára vonatkozó szerződésnek tíz évre való meghosszabbítását illetően. A szerződést megkötötték s annak aláírói az urbéres közbirtokosság részéről H. Miksa elnök és Brad Aurel pénztárnok voltak.

Ami ezután H. Miksa a faluban való helyzetét és az urbéres közbirtokossághoz való viszonyát komplikálta, az a szellem volt, amely a falvakban évszázadok óta megszokott békés együttműködés helyébe a faji gyűlölködést helyettesítette be.

Az urbéres közbirtokosságban egyre erősebb kifogások hangzottak el az elnök zsidó nemzetisége ellen.

Ami abban nyert végül kifejezést, hogy az urbéres közbirtokosságban sérelmesnek próbálták beállítani a fatermelő vállalattal kötött szerződés meghosszabbítását, az az ügy váratlan fordulatot vett. Brad Aurel pénztárnos, akinek neve H. Miksa neve mellett mint aláíró szerepelt a szerződésen,

megjelent a hatóságoknál, kijelentve, hogy a szerződésen olvasható aláírása hamisított.

Igy kovácsolódott össze az okirathamisítási vád H. Miksa ellen, akit ezáltal azzal próbáltak vádolni, hogy az aláírás hamisításával nagyobb összeget kapott a fatermelőtől. Brad vallomása alapján az érdekes sikkasztási ügy a kolozsvári törvényszék elé került, mely elsőfokon

okirathamisításban bűnösnek mon-dotta ki a meghurcolt jegyzőt és nyolc hónapi börtönbüntetésre ítélte.

H. Miksa természetesen felebezzéssel élt a szigorú ítélettel szemben, melynek során az érdekes per ma került tárgyalásra a kolozsvári bíróság előtt. H. Miksa védelmére igazitlan volt a H. Miksa ellen emelt vád. Beigazolódott ugyanis, hogy a fatermelő és a község urbéres közbirtokossága között fennálló régi szerződés előírja a szerződés lejáratára esetén a szerződés további tíz évre való meghosszabbítását s így sérelem egyáltalában nem is történt. Másrészt pedig beigazolást

Hidressen az „Uj Kelet”-ben

nyent, hogy Brad Aurel számtalan esetben adott

H.-nak megbízást arra, hogy nevét az urbéres közbirtokosság aktáira altárja,

tehát nem vádolhatja H.-t okirathamisítással. A védelem érvei, amelyen kétségkenki

vül bebizonyították, hogy H. Miksával igazságtalanság történt, meggyőzték a bíróság tanácsát is a vádlott ártatlanságáról és felmentő ítéletet hozott a bűnyűben, mely az ügyész felszólalása után jog erőssé is vált.

Julius tizenötödikén utnak indítják az első Kárpát-expressz vonatot

Az öt-hat modern Pullmann-kocsiból álló villámvonat három és fél óra alatt fogja a Bukarest-brassói utat befutni. Sor kerül a Bukarest Galac közötti villámexpressz üzembehelyezésére is

(Bucuresti-Bukarest, július 6. Az Uj Kelet tud.) Jelentette már az Uj Kelet, hogy az államvasutak vezérigazgatósága azzal a tervvel foglalkozik, hogy néhány fővonalon expressz-vonatokat állít be egyelőre ideiglenesen, amelyek a mostaninál sokkal rövidebb idő alatt futnak be a kijelölt távolságokat. Legújabb jelentéseink szerint, a terv július 15-ikén részben máris a megvalósulás stádiumába lép. A tervezett vonalakra delegált bizottságok ugyanis megállapították, hogy a vasuti sínek rezisztenciája lehetővé teszi óránként egy 90 vagy annál is gyorsabb kilométeres sebességgel futó vonatok beállítását. A bukarest-brassói expressz, amelyet Kárpát expressznek fog-

nak nevezni, július 15-ikén már forgalomban is lesz s a menetrend szerint három és fél óra alatt fogja az eddigi öt óra helyett a kijelölt távolságot befutni.

A Kárpát-expressz tervek szerint este hat órakor indul Bukarestből s félhárom órák múlva érkezik Brassóba. A vonat visszaindításának pontos időpontja még nincs megállapítva. Két terv merült fel ezzel kapcsolatban. Az egyik szerint az expressz délután öt óra 40 perckor indulna Bukarestbe, ahová 8 óra 55 perckor érkezne meg, a másik szerint az indulás hét óra tíz perckor történne s így a vonat este tíz óra 25 perckor érkezne meg a fővárosba. Valószínűleg az előző menetrendi időpontot fogja a CFR elfogad-

ni. Ez az expressz elkerülné Ploestit és Cămpianan keresztül megfordítás nélkül folytatja útját Brassó felé. A Kárpát-expresszel egyidejűleg a CFR vezérigazgatósága egy Bukarest-galaci expressz felállításának tervét is foglalkozik, amely a távolságot négy óra alatt futná be. A tervezett expressz vonatok öt-hat kocsi-ból fognak állani s az államvasutak vezérigazgatósága Franciaországból a legmodernebb komforttal berendezett Pullmann-kocsikat rendelt e rendkívül vonatok céljaira. A bukarest-brassói expressz egyelőre ideiglenes jellegű, valószínű azonban, hogy beváltása esetén véglegesítik a menetrendbe.

El akarják tussolni a milliárdos panamát

A „Viitorul” hivatalos kommunikében jelenti be, hogy a lapok eltulozták a panama méreteit

(Bucuresti-Bukarest, július 6. Az Uj Kelet tud.) Jelentettük annak idején, hogy az ipar és kereskedelemügyi minisztérium hatalmas, sok milliárdos panamára jött rá a Targu-Viste környéki állami petróleumföldök kiaknázásánál. Már az első vizsgálat alkalmával hat magassabbállású köztisztviselőt tartóztattak le, mert bebizonyosodott, hogy közrejárások bizonyos telekkönyvek meghamisításánál s így lehetővé tettek az hock alakult társaságoknak, hogy magánföldök kihasználására vonatkozó koncessziókkal az állam tulajdonát képező és Targu-Viste környékén elterülő gazdag petróleum-földet aknázzák ki s így tegyenek milliárdos haszonra szert.

A vizsgálat megállapította, hogy ezek az ad hock társaságok néhány Dâmbovica megyei paraszttal megállapodást kötöttek a parasztek tulajdonát képező, egyébként értéktelen földet általánosan kiaknázására. Ezeket a koncessziókat azután főleg Tomescu és Poenaru mérnökök akthamisításai segítségével egyszerűen betáblázták az állam tulajdonát képező petróleumföldökre, amelyeket két év óta aknázni ki teljes gőzzel. A vizsgá-

lat további folytatását azonban rendkívül megnehezíti az a körülmény, hogy a régi királyságban, mint ismeretes, ismeretlen a telekkönyv fogalma. A „Cuvântul” jelentése szerint az állam képtelen lesz stricti jure tulajdonjogát bebizonyítani a telekkönyvek hiányában. Mint-hogy tulajdonjog kérdése nincs elég jogszabályi alattámasztva. Már nem egy ízben megtörtént, hogy az állami petróleum-területek elfoglalása miatt keletkezett vitás kérdésekben az ipar s kereskedelemügyi minisztérium visszavonta a már beindított pert s egyezséget ajánlt a feleknek.

Tény az, hogy a nagy elánál megindult vizsgálat mindjárt a második napon jóval alább hagyott lendületéből. A „Cuvântul” szerint egyes befolyásos politikusoknak érdekében áll, hogy a milliárdos panama ügyét minél hamarabb eltussolják s a lap beigéri, hogy épen ezért a vizsgálat rövidesen véget fog érni anélkül, hogy a hatalmas petróleumbotrány számos kényes kulcszatiikára bizonyos befolyásos politikai személyiségek szerepére világgósságot derítene. Ezt látszik bizo-

nyítani egyébként az is, hogy a „Viitorul” hivatalos kommunikében jelenti be, hogy a lapok eltulozták a panama méreteit, mert egy egyszerű jogi kérdéssről van szó. A „Dreptatea”, a nemzeti parasztpárt hivatalosa pedig erőlyes cikkben követeli, hogy engedjenek szabad utat a vizsgálat folyásának.

A „Cuvântul” értesülése szerint a panama kérejtését első sorban az avarescánusok segítették elő. Az avarescánusok adminisztratív közegek segítségével ugyanis megakadályozták az érdekelt parasztoakat, hogy Targu-Vistében a törvényes időn belül kontestációt adjanak be a petróleum-területek bérbeadása ellen.

A bukaresti törvényszék harmadik szekciója egyébként tegnap tárgyalta a vizsgálati fogságban lévő hat tisztviselő ügyét s harminc napra megerősítette a vizsgálobíró által ellenük kiadott letartóztatási végzést. A letartóztatottak egyhanguan hangoztatták ártatlanságukat s rámutattak arra, hogy ők csak eszközök voltak bizonyos befolyásos személyiségek kezében. Valamennyiüket átkísérték Varescába.

Tizenötmillió lejjel redukálták Kolozsvár város költségvetését

A városi tanács elhatározta, hogy nem építi fel a tudóbelegszanatóriumot

(Cluj-Kolozsvár, július 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kolozsvár városi tanácsának ma délelőtti rendkívül érdekes közgyűlése zajlott le, amelyen a város polgárságát közelről érintő kérdések kerültek megvitatásra. Mint emlékezetes, a városi tanács az 1928 évre jelentékenyen emelte a költségvetését. A költségvetés az elmúlt év budgetjével szemben 30 millió lejnyi növekedést mutatott és így Kolozsvár város előirányzott jövedelmei és kiadásai az 1918 évre 192 millió lejt tettek volna ki.

A költségvetés nagyarányu felemelése természetesen egészséges reformok s beruházások megvalósítására adott volna lehetőséget. Ezek között első helyen áll az a terv, amely évek óta foglalkoztatja Kolozsvár városi tanácsait: a tudóbelegszanatórium felépítésének terve, amelyet az ez évi jövedelmek alapján akart felépíteni a városi tanács.

Ez év elején megszavazott 192 millió költséget a költségvetést a költségvetést a költségvetést

minisztériumhoz terjesztették, amely azonban hónapokig tartó huzavona után nem fogadta el a költségvetést. A belügyminisztérium lényeges módosításokat eszközölt azzal az indoklással, hogy a költségvetés egyes pontjai ezidén sokkal magasabb bevételt irányoztak elő, mint amennyit az elmúlt két évi költségvetésben előirányoztak. A belügyminisztérium hét pontot kívánt a költségvetésben olyképen kiigazítani, hogy az mintegy harminc millió lejjel csökkenjen.

A kifogásolt pontok között érdekes a belügyminisztériumnak az a kívánsága, hogy a villamosüzemek jövedelmeképen előirányzott tizmillió lejt lényegesen redukálja a városi tanács. Tudvalevő, hogy a városi tanács Kolozsvár évek óta elhanyagolt világitási problémáját azzal oldotta meg, hogy két Diesel-motor beállításával biztosította a villanyüzem kifogástalan működését. A Diesel-motorok beállítására természetesen jövedelmnövekedést is kellett volna eredményezzen. A

mai városi közgyűlés a belügyminisztérium követelését úgy próbálta megoldani, hogy az előirányzott tizmillió lejt jövedelmet négy millió lejre redukálta.

A legérzékenyebb veszteség Kolozsvár városát azzal érte, hogy — bár a városi tanács 30 millió helyett csak 15 millióval redukálta a költségvetést — a tervezett tudóbelegszanatórium felépítésének tervétől a városi tanács ez évben is kénytelen elállani.

A belügyminisztérium utasítására a városi tanács törölte a költségvetésből az iparigazolványok után járó illetékekre előirányzott összeget. Nem fogadta el azonban a tanács a belügyminisztérium azt a követelését, hogy a város tisztviselőkarában történt előléptéseket három évre visszamenőleg redukálja. A városi tanács határozatlan elfogadta, hogy diszkrecionális jogának tartja a városi tisztviselőinek erkölcsi és anyagi adminisztrátusát.

A gyűlés egyébként viharos felszólalások között zajlott le. Osvada volt polgármester rendkívül éles kritikában részesítette a költségvetést, amely szerinte rosszabbul van összeállítva, mint a múlt évi, amelyet az ő polgármestersége alatt szavaztak meg és hagyta jóvá a minisztérium.

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és hánság zsidóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

Az Erdélyi Zsidó Árvagandozó ezidei nyaralattási akciója

Az Árvagandozó Központi Vezetősége megtett minden szükséges előkészületet az árvák ez évi zavartalan és eredményes nyaralattása érdekében.

Ez az egészen szokatlan jelentőségű gyermekvédelmi tevékenység évről-évre meghozza a maga áldásos gyümölcseit. Az egész Erdély területéről összegyűjtött sapadt, vézna, gyerekek között nem egy van olyan, ki rogen elpusztult volna, ha évről-évre nem töltené néhány hetet a fenyvesek övezte tihutai nyaralótelepen, hol a tiszta napos levegő és a bőséges táplálkozás felhívja a gyerekek testét és erőt ad hozzá, hogy otthoni nyomorúságos életviszonyai közepette eltöltsön legalább egy évet — a következő nyaralásig.

Az Erdélyi Zsidó Árvagandozó nem is kimél áldozatot, hogy ezt a nagyjelentőségű akciót minél jobban kiépítse. Ez irányban a legfontosabb kérdés volt a tihutai telepek két évvel ezelőtti történeti megvásárlása.

Az elmúlt évben nagy áldozatok árán renoválva lett az egész telep, viszont ez év tavaszán egy új épületet is emelt az Árvagandozó, ugyhogy most már a gyerekek abszolút kényelmes és hygenikus elhelyezése biztosítva van.

Az idén is a gyerekek két csoportban fognak nyaralni. Az első csoport e hó 9-én hétfőn hajnalban 3 órakor indul Clujról Tihutára. Az első csoportba a következő helységek árvái vesznek részt: Cluj, Timisoara, Satumare, Oradeamare, Bistrita, Zalau, Diosd, Margita. A vidéki árvák részben 8-án érkeznek Clujra és a Neolog iskola udvarán, Calea Regelé Ferdinand 52. gyűlékeznek, másik részük (a szamosvályieki) utközben csatlakoznak a transzporthoz.

Erdély többi városából a nyaralásra szoruló gyerekek augusztus hónapban fognak Tihutára menni.

Az olasz sajtó örömmel üdvözli az olasz-magyar kereskedelmi szerződést. Rómából jelentik: Az olasz sajtó részletesen foglalkozik a magyar-olasz kereskedelmi szerződéssel s annak jelentőségét hangsúlyozza. A Massagero szerint a két ország között az eddig is kitűnő politikai és kulturális viszony most kereskedelmileg is szorosabbra fűződik, ami méltó eredménye Horv. Andráss magyar követ-romai működésének.

Rothermerének nincs érdekeltsege semmilyen magyar lapnál. Budapestről jelentik: Rothermere lord a magyar sajtó képviselőihez nyílt levelet intézett, melyben kéri, hogy legelőnyesebben cáfolják meg azt a mendemondát a nyilvánosság előtt, mely szerint neki bármelyik magyar újságnál bármilyen üzleti érdekeltsege volna.

Thornberg kapitány megmentette Lundberget

Kingsbay, július 6. A napok óta tartó lemondó hangulat, mely az északsarki mentőexpedíciók bázisán, a sok sikertelen kísérlet miatt mindenkin erőlt vett, ma újra felvillanyozódott. A hangulatváltozásnak az a ma reggel nyolc órakor feladott s a svéd hadügyminisztériumba ma délben megérkezett távirat az oka, melyet Thornberg kapitány adott fel s amelyben azt jelenti, hogy Lundberget sikerült megmentenie.

Előbbi jelentések arról számoltak be, hogy Lundbergék jégablaja a Leigh Smith fűzőhöz hét kilométernyi távolságra, illetőleg közelségbe sodródott. Ugyaneköz a jelentések arról is hírt adnak, hogy a Lundbergék után kutató repülőgépek két napi ködös időjárás után újra elrappiltak Lundbergék jégablaja fölött s elismerték, dobáltak le a hajótörteknek.

Egy budapesti ügyvéd levette magát a földmívelésügyi minisztérium negyedik emeletéről és szörnyethalt. Budapestről jelentik: Ma délben egy jól öltözött, izgatott férfi járkált a földmívelésügyi minisztérium negyedik emeleti folyosóján. Később leült egy padra, majd egyszerre felugrott s az egyik ablakon keresztül kiugrott s a következő holtan terült el. Megállapították róla, hogy Csillag Hugónak hívják, ötvenhat éves ügyvéd, akinek három gyermeke van. Csillag Hugó, hír szerint három évvel ezelőtt felhagyott ügyvédi praxiszával s mindennapos vendége lett a kártyakluboknak, ahol egy hosszú élet munkáival kereselt vagyonát két év alatt elveszítette. Ezután crupier lett s a teljes összeomlás elől végül is a halálba menekült.

Senkit sem terhel a felelőség az Első Magyar Biztosító Intézet palotájának kőegése miatt. Budapestről jelentik: Az Első Magyar Biztosító Intézetnél ma tartották meg a Biztosító tüzvizsgálatot, amelynek kapcsán megállapították, hogy a nagy melegben megrepedt tető-palán keresztül a kéményből szikra pattant ki, amely a padlások felhalmozott gyúlékony anyagokat lángra lobbantotta. A felelőség eszerint senkit sem terhel és így az őrizethe vett kéményseprők ellen a büntügyi vizsgálatot megszüntették.

A keletkínai vasúti vonalon álarcos banditák támadtak meg egy gyorsvonatot. Tokióból jelentik: A keletkínai vasútvonalon tegnap álarcos banditák megtámadták és megállították a gyorsvonatot, amelynek utasai közül négyet megöltek, nyolcat pedig súlyosan megsebesítettek, a többi utasokat pedig mind kirabolták. A gyorsvonat gazdag utasait a banditák tuszként magukkal hurcolták.

A kolozsvári Herzl-ünnepély programja. Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség 1928 július 8-án, vasárnap délután, fél 6 órakor az Eötvös-uccai zsidó elemi iskola udvarán, Herzl-émlékönnepélyt tart. Az ünnepély műsora: 1. Éskü, énekl. a sómércsapat. 3. Héber szavaltat: Frieder Frici. 3. E! mole rach mim, énekl. Izrael 4. Emlékbeszéd: dr. Hamburg József. 5. Szavaltat kóruskisérettel: Zádor Rudolf. 6. Almodi Herzl-énekl. a Trumpeldor csapat. 7. Kadru gyászdal: énekl. a sómércsapat. 8. Szavaltat kórus: Messias Heroldja. irta Giszkalay. 9. Diszfelvonulás. Belépődíj nincsen. Mindenkit szívesen lát a rendezőség.

Hus helyett — banán! Egy angol egészségügyi szaklapban olvassuk a nyári napokban nagyon is aktuális sorokat: »A kánikula semmiképpen sem alkalmas állati fehérjékkel való táplálkozásra. A hus fehérje anyaga le van kötve sok olyan egyéb anyaghoz, amelynek ártó hatásával szemben csak a legedzettebb gyomrok vannak biztonságban. A legtöbb embert megviseli a kánikula napjaiban az elfogyasztott hus. Minthogy azonban a szervezet a húsfehérjéből tudja legjobban felhasználni a fehérjét, ennek pótlására egyetlen gyümölcsöt lehet ajánlani — a banánt! A forró égőv alatt ahol ez a gyümölcs nő, a roppant meleg ellenére az emberek izmosak és frissek. Annak kell ezt tulajdonítani, hogy a vidéken a banán néptáplálék. Fehérje tartalma táplálja az izmokat, cukor és szénhidrátja pedig erősíti a csontokat. Innen van, hogy ezek az emberek a legnagyobb forróságban is kitarón és páratlan ügyességgel tudnak vadászni és nehézmunkát végezni. Az újság, azt ajánlja, hogy a banánfogyasztást hat nyári héten át tegyék kötelezővé minden internátusban. Kaszárnyákban pedig hus helyett banánnal koszoltassák a katonákat.

Száz olyan magyar anyát írtak meg, akik legtöbb gyermekét születték. Budapestről jelentik: Az egységes párt tegnap Zsitvay elnökletével értekezletet tartott, amelyen elhatározták, hogy az egységspárti képviselők egyenként öt pengővel járulnak hozzá száz olyan magyar anyának megintalmazásához, akik a legtöbb gyermeket születték és nevelték fel.

Slamek lett az új osztrák igazságügyminiszter. Bécsből jelentik: Az osztrák nemzetgyűlés tegnap ülésén a lemondott Dinghofer helyébe 80 szavazattal 59 ellenében Slameket választotta meg igazságügyminiszterré.

Amerikában gyilkol a hőhullám. Newyorkból jelentik: Amerikában rettenetes hőhullám pusztít. A nagy forróságnak eddig 35 halott áldozata van. Chicágóban eddig százán betegeket meg napszúrásban.

Viharba került az olasz légió. Berlinből jelentik: A tizenkét repülőgépből álló olasz légió, mely az angolai Hendorban rendezett repülőbemutató után Berlinbe készült, London és Amszterdam között nagy viharba került. Az egyik gépen Balbo légióügyi államtitkár ült aki Amszterdamban le szállani kényszerült egy másik gép. Amszterdamtól északra egy másik francia területen volt kénytelen leszállni. A gépről eddig semmi hír nincsen. Az öt gémekek program szerinti délelőtt 11 órakor kellett volna Berlinbe érkeznie. Az öt gép azonban addig nem megy tovább, míg a többiekről híreket nem kap.

Az olasz repülők megérkeztek Braziliába. Rio de Janeiróból jelentik: Ferrián és Del Prété, a Savoya 64. repülőgépe tegnap este 7 óra 30 perckor Braziliában, Port Natal és Pernambuco között egy városka közelében lévő gyepes térségen minden bizonnyal szerencsésen földet ért. A repülők 7200 kilométert tettek meg egyfolytában. Leszállás nélkül Rómától Braziliáig és 48 órai szakadatlan repüléssel ezer kilométerrel döntötték meg Chamberlain rekordját. Nem érti ugyan a gép Rio de Janeiróba, ahová tervezték, mert benzinjük elfogyott. A lakosság egész Braziliában lázas várakozással nézett a repülőgép érkezése elé. Rio de Janeiróban a nép a postahivatalok és szerkesztőségek előtt óriási tömegekben várja az egyre érkező híreket a repülők felől.

Reuma, csusz és köszvény elleni biztos gyógyulást talál Bizusan. (Büddöspataka) Szamosmegye. Dej-Nagybánya vonalon. Vasúti megálló szemben a fürdővel. Napi penzió 4-szeri el sörangú étkezéssel és 11 osztr. fürdővel 210 lej. Ugyanaz kóser kosztal 220 lej. Feljegyzések Bizusa fürdőigazgatóság ileanda címre küldendők.

külföldre berendezett képeretező, aranyozó
Műhely. Óval, kerék és B... képek minden méretben. Somlyai Mihály, Cluj, Mária 7. és kivételben.

Import vállalat
utazótitviselője autón egész Erdélyt állandóan bejárja. Szívesen vinne magával még egy oly branchból való utazót, akinek egyes városokban és kisebb helyeken nem túl sok tartózkodást igénylő munkája van. — Levélebeli proposíciókat „Colimp” Gyarmatáru Behozatali Rt.-hoz, Satu-Mare

Zsidó imakönyvek, Gyapjú és selyem-talcsék
legújnyosabbban beszeresettek Clujon ROSENZWEIG ANTAL cégnél

A LEGJOBB BEDORZSÓLO
SPANJOL NÁTHA IDEGÁJDAIMAK ELLEN
CARMOL
OVAKODJUNK AZ UTÁNZATOKTÓL
PÖLERAKAT STR. ENACHITA VACĂRESCU 5, BUCUREȘTI

Uj világvárosi szörmeüzlet Kolozsváron. Kolozsvár kereskedelmi életének jelentős eseménye volt tegnap, ami koris ünnepélyes formák közepette felavatták Andrei Farcas szörmekezeskedő új világvárosi főtéri üzletét. A felavató ünnepség a Banca Centrala házában lévő nagy üzletelhelyiségben folyt le a Kolozsvár gazdasági élete több reprezentánsának jelenlétében. Megjelent többek között Cosma Ionel a Banca Centrala vezérigazgatója, Cosma Virgil, Otóin és dr. Seghineca igazgatók Daianu esperes és mások. Az ünnepség a szokásos egyházi ceremóniákkal vette kezdetét, amelyeket Moldovan esperes celebrált. A felszerelés után az új üzlet tulajdonosa bankettet adott a Newyorkban, anelven Daianu esperes és mások köszöntötték fel az új kolozsvári szörmekezeskedőt. A szónokok rámutattak arra, hogy Andrei Farcas szorgalma révén időmentelül szörmeüzletet sikerült magának berendezni Bécsben s most, hogy honvágya hazahozta, szakértelmét és munkakerjét bizonyára nem kevesebb sikerrel fogja a hazai kereskedelmi felvirágoztatása felhasználni. A toasztokra az új üzlet tulajdonosa válaszolt, aki kijelentette, hogy ő nem a szavak, hanem a tettek embere s a közönség rövidesen meg fog győződni arról, hogy ő meg tudja becsülni mesterségét s rá fog szolgálni a vevőközönség széles körének bizalmára.

Buziási „Phönix” - ásványvíz
Főlerakat: Cluj, Strada Vladimirescu (Mikos Kelemen-utca No 18)

Vasárnap
július 8-án az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség
HERZL emlékünnepélyt rendez
Az ünnepi beszédet dr. Hamburg József mondja.
Sómér diszfelvonulás, szavalókórus, kar éneklés szerepelnek a műsorban

Amerikai fürdőruhák és övek, amerikai Fleet Foot és angol fürdőcipők megérkeztek Fürdősapha lei 25 Schuster Emil, Cluj, Piata Unirii

Herbay Eugen dévai iparkamarai igazgató megnyerte perét a semmitőszéknél is

A dévai iparkamara ismét hallat magáról

(Déva, július 5. Az Uj Kelet tud.) A dévai iparkamaráról lapunk hasábjain már nagyon szó esett. Ebben az igazat megvallva, nem mi vagyunk a hibásak hanem a kamara fiatal főtítkára, aki úgy intézi a dolgait, hogy a nyilvánosság mindig foglakozzon vagy vele, vagy pedig a vezetése alatt álló kamarával.

Hogy a közönség tudja miről van szó, néhány régebbi adatot kell felcsempéznünk. Herbay Eugen iparkamarai igazgató 1925 november 26-án az akkori és jelenlegi főtítkár ellen: Rusieczky Edgár ellen, terjedelmes memorandumot adott be a kamarai igazgatóságához, amelyben a főtítkár törvénytelenégeit tette szóvá. A memorandumnak azonban nem az lett a hatása, amit Herbay joggal várhatott volna, hogy azonnal fegyelmit rendeljenek el a főtítkár ellen, hanem éppen az ellenkezője: 1925 december elsején ugyanis minden kihallgatás és fegyelmi eljárás mellőzésével egyszerűen elbocsátották állásából. A memorandumra ugyan a minisztérium vizsgálót rendelt el s a humánumgyei Közgazdasági Tanács azokat a jövő év január 16-án megtartott kongresszusán per longum et latum tárgyalta is, azonban semmi eredménnyel. Az igazgató elment állásából, helyébe jött a főtítkár bukaresti barátja s a főtítkár továbbra is végezte a maga kisded játékait.

Herbay azonban a kamara ellen pert indított a temesvári táblánál, amely 1927 novemberében teljesén igazat adva Herbaynak, kötelezte a kamarát, hogy a jogtalanul elbocsátott igazgatót 15 napon belül vegye vissza és fizetést az elbocsátás napjától számítva 10% kamattal fizesse ki. A kamara azonban az ügyet a semmitőszékhez vitte. A semmitőszék, amelynél a kamarát három ügyvéd képviselte Herbay Lugosianu ügyvédjével szemben, azonban szintén Herbaynak adva igazat, helyben hagyta a tábla ítéletét.

A helyzet most az, hogy Herbaynak a kamara mintegy 340.000 lei elmaradt fizetés és kártérítést kell hogy fizessen, ami a kamarát s különösen a kamara pénzt összeadó szegény adózó polgárokat nagyon érzékenyen érinti, különösen akkor, amikor meggondoljuk, hogy a kamara igazgatósága, illetve közigyelése nem akarta jóváhagyni az elbocsátást s abba hallgatólagosan csak akkor egyezett bele, amikor Vulcu elnök kijelentette, hogy az esetleges károkat a kamara helyett viselni fogja. Vulcu elnök azonban, mint a semmitőszéki döntés igazolta, elszámította magát, s azt hisszük, nem csalódunk, ha azt mondjuk, hogy erről a döntésről

most az egyszer egészen biztosan meg fognak feledkezni.

Ezzel kapcsolatban még megemlíthetjük azt is, hogy a hasonló körülmények között elbocsátott Onitit Emil títkár szintén perli a kamarát jogtalan elbocsátásért s gyors elbocsátatásába a kamara Farkas nevezetű szolgálja

Egy szervezett banda meghamisított fuvarlevéllel eltünttetett négy vagon gabonát

A CFR. közegeinek hanyagságát és hibáját jóhiszemű magánfelekkel akarja megfizettetni

(Lugoj-Lugos, július 6. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bánági gabonakereskedő cégek néhány vagon búzát adtak fel a László-malom címére Oradea-Mare állomásra, a gabona ellenértékét pedig gabonakereskedelmi szokás szerint a fuvarlevél-másolat ellenében felvették. A László-malom miután három hétig hiába várt a búzára, megindította a nyomozást az eltűnt vagonok után s ekkor kiderült, hogy a kérdéses négy vagon gabonával család történt. Eddig meg ismeretlen egyének — minden valószínűség szerint a CFR alkalmazottak közreműködésével — utközben kicserélték a négy vagon eredeti fuvarokmányait újakkal, amelyekben az áru feladójaként és címzettjeként Vasile Christescu szerepelt. Rendeltetési állomásnak pedig Lugoj „gara restante” volt feltüntetve. A vagonok befutása után jelentkezett is Lugoson az állomáson egy rendkívül elegáns megjelenésű ur, aki mindenütt mint Vasile Christescu eraiovai nagybérlő mutatkozott be s jelezte, hogy ő a befutott buza tulajdonosa. A búzát először a Lugosi Malmalonnak kínálta, azonban az igazgató távollétében ott nem adhatta el, mire azt a lugosi „Clara”-malom tulajdonosának ajánlotta fel. Christescu erre a

vagonokat kiváltotta. (Mint utólag kiderült a vasuti pénztáros a nála egyedül jelentkező idegennek az árut nem az előírászerű okmányok alapján szolgáltatotta ki, ezzel is megkönnyítve a csalást!) A miután bemutatta a „Clara”-malom képviselőjének és a malom a búzát hosszabb alku után a rendes napi áron megvette és erről a szokásos kötlevelet is kiállította. A búzát másnap a malomban átvették és kifizették.

A megindított vizsgálat mindezeig még nem derítette ki az állítólagos Christescu és társai kiletét, azonban a CFR máris zárlatot kért a károszveg erejéig a „Clara”-malom vagyonára, a vásárolt búzát lopott árunak minősítve. A Clara-malom ezt megfellebbezte és az az álláspontja, hogy a rendes napi áron és a rendes kereskedelmi formában vásárolt árut, melyet CFR hivatalos közegek, hivatalos eljárással Christescunak kiadtak, nem lehet lopott árunak minősíteni, hanem az csalás útján jutott Christescu tulajdonába, amely csalás elkövetésében minden valószínűség szerint ismét a CFR közegek működtek közre, vagy pedig bilinős könnyelműséggel azt lehetővé tették. A CFR tehát saját közegei hibái esetében sem akar károsodni, hanem azt jóhiszemű magánfelekkel akarja megtéríteni.

A bánági kereskedelmi körökben érdeklődéssel tekintenek az ügy fejleményei elé.

Tizenötmillió lejt fordított a közmunkaügyi miniszter a mármarosi utak renbehozatalára

Nistor miniszter nyilatkozik az Uj Keletnek a folyamatban lévő közmunkákról

(Bucuresti-Bukarest, július 6. Az Uj Kelet tud.) Nistor közmunkaügyi miniszter előszobájában ülünk. Alig ketten-hárman várunk a kenyelmes plüss fotójköbökben és csak egy ur sétál idegesen fel és alá, hogy a miniszterhez bejusson: Valjean, a kamara alelnöke.

— Nem értem — fordul most oda a kabinetfőnökhöz — ki az, aki ennyi ideig bent van a miniszter urnál.

A kabinetfőnök egy nevet sug a kamara alelnöke fülebe.

— Vagy úgy — mondja az alelnök — hát miért nem mondta mindjárt, hogy egy nemzeti parasztpárti ember van bent, akkor persze, hogy bemegyek, hadd zavarájam egy kicsit össze a mondanivalójában.

Es e taktika lenyegleg nagyon eredményesnek mutatkozott, alighogy Valjean eltűnt a miniszter fogadószobájában, iz-

sem nyugodva bele, szintén perrel támadta meg a kamarát.

Ahol a tisztviselőket azért veszik fel, hogy elbocsássák s aztán azokat perre kényszerítve a pert elveszítsék s kártérítéseket fizessenek azt semmiféleképpen nem lehet jó gazdálkodásnak nevezni. De ha még csak ez volna. Herbay igazgató ugyanis az ügyészséghez is beadta vádpontjait s most az igazságügyi hatóság kell, hogy elbírálja, hogy Herbay vádjai mennyiben felelnek a valóságot.

A kezdet azonban egyáltalán nem vet jó fényt sem a főtítkárra, sem a kamara vezetőségére.

Zongorát Sternberg

bizalommal a világhírű

cég oradeai lerakatában vásárolható. Az összes jobb világmárkák raktáron. 5 évi jótállás részletre is. Költözés miatt leszállított árak.

bak, mint Erdélyben. Tulajdonképpen nem is lehet csodálkozni azon, hogy az erdélyi országutak ilyen szomorú állapotban vannak, hiszen tizenöt év óta tulajdonképpen semmi sem történt, az utak megjavítása ügyében és a legjobb országút is tönkre megy, ha azt nem gondozzák.

— Az eddig végzett munkáink közül legelőször is meg kell említenem a Sighet és Sacel közötti országutak gyökeres kijavítását. Több mint tizenöt millióba került ez ut kijavítása és 58 hidal kellett készítenünk ez útdarabon. Ugyanakkor elkészült ez országút elágazódása Petrova felé és ezzel Felső és Alsó Visó felé tettük szabadá az országutakat. Hogy mit jelentenek ez utak renbehozása Máramaros megye elszegényedett lakói részére, azt nem is kell bővebben kifejtenem. Most javítjuk a Sighet-Sacel országút folytatását Becean és Nasaud fele és ezen út renbehozására 600.000 lejt szántunk. Kétféle lejt áldoztunk tavaly az érdegségi utak renbehozására és az idén újabb kétféle lejt szerepel a munkálatok folytatására.

— A legközelebbi terveink között szerepelnek az Abrudból Déva és Brad felé induló utak kijavítása, a legsürgősebben el akarjuk készíteni a Brad-Belényes utonál munkálatait és a Campeni-Torda közötti útdarabot. Ezek volnának a legsürgősebb munkálataink, melyeket talán még őszig be is tudunk fejezni. Talán sikerülni fog az idén az új Maros hid elkészítése is és a petrosényi országút alapos kijavítása. Még talán ezt említem, hogy az idén összesen kilencvenmillió áll a minisztérium rendelkezésére és ebből az összegből egyedül a máramarosi utak javítására, hidak építésére több mint tizenötmillió lejt költöttünk el.

Amateurok, fényképészek!

Fényképeszteti cikkek a legolcsóbban

BERNAT

piatrăhăzeal, Piața Unirii 29. sz. alatt

szerezhetik be.

Villanyszerelés

modern kiraka világítás, fényreklámok

„Constructio“

Cluj, P. Unirii 32. — Telefon 83.

LITHYNIA

Paptamási ásványvíz

Vese-, hólyag- és epebántalmak legjobb orvossága. Képviselet DACIA vízleltetőüzem, Cluj, Calea Regele Ferdinand

Butorárleszállításra

határoztuk el magunkat, hogy üzemünk munkasait foglalkoztathassuk ha tehát

olcsó és jó butort

Büsendorfer, Stengl, Wirt, Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akár vásárolni ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár Rt.

hatalmas raktárait Hitekes egyéneknek kedvező fiz. feltételek

Szépség, fiatalság titka

az arcbő helyes ápolása. — Ez eddig csakis kizárólagos a világhírű

„Mária szeplő-crém“

Puder 20 és 35. Szappan 18 lejt. Postán is megrendelhető. 1 Oleinei portómentes szétküldés. mindenütt kapható. Főlerakat Császár gyógyszerár, Tg.-Mures

Asociat
vezeti s
tal az u
dezett s
tották m
nagytern
nagyszá
jat (egy
064332, s
baberend
fez új v
jegyek
tulajdon
az egye
Casa No
gvak át
ez uton
tisztelt k
gvak vá
Szenthai
igazgató

*Megi
kapható
borbélym
ingven,
buszok
hivatalok
pedig a
források

— Né
kötél. L
rasztleg
zalmas
fordi ors
az orszá
magassá
tek ki. h
tőztassá
gyorsan
és amik
a drót a
szó szor
sek rémi

* Ebe
öltöny,
lanvdrot
vány.
zsirosbó
43. Meg
delután

Posta
20 %

Ha bármily biztosítást akar kötni

a biztosítás minden ágában, bármilyen veszélyes bízalommal az

„Aurora”

Általános Román Biztosító Társasághoz, Ploesti, Str. Lagunelor és Bukarest, Str. Smărdan 11. Tel. 2/27.

Alaptőke 15,000.000 L.

Viszontbiztosítók elsőrangú külföldi társaságoknak 500 milliárd értéken felül. **Biztosít:** tűz, élet, népbiztosításokat azonnali kifizetésre, halál és balesetből eredő munkaképtelenség esetén. Garantál havi sorsolásokat. — Kölcsönös hozományesportosításokat, amelyet korrekt személyiségek adminisztrálnak. Minden nyereség a tartalékalaphoz csatolható.

Semmilyen biztosítást nem érvénytelenítünk.

Mindenkinek kölcsönt nyújtunk, amelyet a biztosítás likvidálásánál a kifizetésre kerülő összegből vonunk le. — Minden biztosított ingyen kap egy negyvenezer lejről szóló életbiztosítási kötvényt ille **Auroránál** biztosít, megszakítás nélkül, havi sorsolásra. — Ha az **Auroránál** Ploesti, vagy **kolozsvári képviseleténél, Str. 6. Barajiu 2. Tel. 2-14.** minden veszély ellen biztosította magát, beszélhet arról, hogy önmagával szemben köteleességét megtette.

Ne tévessze össze a mi részvénytársaságunkat a galaci Aurora közkereseti társasággal és annak Str. Regina Maria 11. sz. alatti kolozsvári képviseletével, mert a mi részvénytársaságunk igazgatóságának elsőrangú személyiségekből áll. Ugyanők Kolozsvár és a vidék részére magas jutalékkal felvételnek.

— A szatmári sorsolás eredménye. «Asociația Romancilor Satmarene» nevezeti szatmári román nőegyesület által az új templom építése céljából rendezett sorsolást f. é. július 1-én tartották meg Saturnaren a városháza nagytermében a hatóságok közegében és nagy számú közönség jelenlétében I. díjat (egy új Rugby 6 cilinderes autó) 064332. számú. II. díjat (egy új hálószerberendezés) 278.318. számú. III. díjat (egy új varrógép) 251.267. számú sorsjegyek nyerték meg. A nveroszámok tulajdonosai kéretnek 6 hónapon belül az egyesület székhelyén (Satu-Mare Casa Noastră bank) jelentkezni a tárgyak átvétele céljából. A nőegyesület ez uton is hálás köszönetét fejezi ki a tisztelt közönség iránt, aki a sorsjegyek vásárlása által hozzájárult a Szenthájké mielőbbi felépítéséhez. Az igazgatóság.

— Megjelent a teljesen átszervezett «Calauza—Útmutató» reklámlap mely kapható szállodákban, kávéházakban, borhelyiségekben s cukrászdákban ingyen. Tartalmazza a cluj vasút-autobuszok menetrendjét, az összes állami hivatalokat, konzulátusokat. Egyben pedig a cluj legelőnyösebb beszerzési forrásokat.

— Négy embert nyakazott le a drótkötél. Londonból jelentik: Falusi parasztlányok otromba tréfáiból borzalmas szerencsétlenség történt az oxfordi országúton. A lányok ugyanis az országúton keresztül másfél méter magasságban erős drótkötélet feszítettek ki, hogy ezzel az autót felartóztassák. Alig néhány perc múlva egy gyorsan rohanó autó jött az országúton és amikor a kitesztett akadályhoz ért a drót a sofőr és a három utas fejét a sző szoros értelmében levágta. A tettesek rémülten elmenekültek.

* **Ebédlobutor. porcellánedény, férfiöltöny, utazótáska, villanylámpa, villanydrót, csengő felszerelés, ráddi-vány, petróleumlámpa, asztalnemű, zshrosbődon eladó Kleinné. Király-ucca 43. Megtekinthető délelőtt 8—11-ig, délután 2—3-ig.**

Postai küldeményeknél 20% engedmény!

— Elkészült a világ legnagyobb kormányozható léghajója. Londonból jelentik: A kerdoni repülőállomáson indulásra készen áll a világ legnagyobb óriás léghajója. A léghajó negyvedmillió köbláb űrtartalmu. Hat motorja 4200 lóerőt bír kifejténi. A léghajón száz utas és tíz tojva podgvász fér el. Az óriás léghajó rövid időn belül megteszi első útját Newyorkba. Szakértők véleménye szerint az utat 48 óra alatt fogja megtenni. Az oda és vissza való utazás személyenként 1000 font sterlingbe kerül. Egyelőre tehát csak krözusok tehetik meg rajta kútutazásukat.

— Megjelent egy új találmány zsidó naptár, amely egyetlen lapra nyomtatva 152 évre (80 évre visszamenőleg és 72 évre előre) szól. E naptáron, amely magyarazattal van ellátva, mindenki könnyen eligazodhat és így egész életre el van látva pontos naptárral. Különösen nélkülözhetetlen rab birknak, dáienoknak, saktereknek és ügyvédeknek. Megrendelhető Farkas Mártonnál Cluj, Str. Marinescu 26. vagy az Uj Kelet könyvosztályánál Cluj, Str. Baron L. Pop 10. Ára 20 lej.

— A román kormány átveszi a magyar pénzüzetek erdélyi és bánsági jelzálogos követeléseit. A magyarországi pénzüzetek országos szövetsége hivatalosan közölte az összes magyarországi pénzüzetekkel, hogy a magyar intézetek erdélyi és bánsági jelzálogos követeléseit az 1918 évi egyezmény értelmében a román kormány átveszi a magyar pénzüzetektől.

— Pezsgőt halasztak a Rajnából. Koblenzből jelentik: Koblenzben a partvidéki lakosok néhány nap óta a Rajnából és Moselből rengeteg mennyiségű üveg pezsgőt halasztak ki. Csak vasárnap, egyetlen napon háromszáz üveg legfinomabb márkájú pezsgőt fogtak ki a vízből, aminek természetes következménye nem sokára a parton heverő óriási tömegű részeg ember lett. A pezsgő valószínűleg egy koblenzi vendéglistól ered, aki nagymennyiségű csempézett pezsgőt szerzett be és a bűntettől való félelmében a folyóban rejtette el.

— **Eljegyzés** Moskovits Rózsika és Weisz Ernő Máramarossziget jegyesek (Minden külön értesítés helyett.)

* — **A zsidó Nőegylet felhívása a kereskedőkhöz és jószívű emberekhez.** A kolozsvári zsidó jótékony nőegylet kéreccsel kopogtat Kolozsvár kereskedőinek és jószívű emberek ajtaján. A Napközi Otthon szegény gyermekei számára a kereskedőktől mindenféle maradék nyári kelmét kér, hogy ezekből ruházhassa fel a kis nyomorgókat, akik keserű szívvvel nézik a boldog gyermekeket, akiknek jó a ruhájuk. Százhusz kis rongyos felruházásáról kell gondoskodnia a nőegyletnek, miéért is azokhoz a jómódu szülőkhez is felhívással fordul, akiknek gyermekei főlösen el vannak látva ruhával s akiknek elhasznált ruhái, amelyeket már nem öltönek magukra: a szegény gyermekek számára még mindig jó öltözetet jelentenek. A jószívű szülők és gyermekek mindig meghatottan gondolnak a nyomorgó gyermekekre, miéért is remélhető, hogy nemcsak a kereskedők, hanem a szülők is hozzájárulnak a Napközi Otthon gyermekeregének felruházásához.

* **A tudomány mai állása** szerint a **Ratopax** a bebizonyított leggyökéletesebb szer a patkányok és egerek gyökeres kiirtására. Hatása nem abban nyilvánul meg, hogy 2—3 patkányt elpusztít, míg a többi tovább él és szaporodik. mérhetően károkat okozva, hanem a gyár szavatolja, hogy egy üveg kipusztítja egy polgári házból az összes kártevő patkányokat. A kezelése végtelen egyszerű emberre és háziállatokra ártalmatlan. A **Ratopax** világmárkát jelent, mindenütt a legjobb eredményvel használják és immár Romániában is kapható lesz minden gyógyszerárban és drogueriában. A **Ratopax** beszerzése folyamatosan van és olyan helyekre, hol esetleg még nem volna kapható 115 lej előzetes beklüdeése ellenében bérmentve küldi a **Chemorom Institut Chimic bánati fiúlerakata Arad, Piata Avram Iancu.**

— **Nagyarányu vízumkedvezmény Magyarországra** Egész Európában mindenütt nagy propagandát fejtenek ki az idegenforgalom érdekében és ezt az egyes államok különféle kedvezésekkel támogatják. A Duna-Szövetség kérelmére a magyar kormány most olyan vízumkedvezményt engedélyezett, ami nőre még nem volt példa azóta, mióta Magyarországra is csak vízum váltása mellett lehet utazni. Az említett Szövettség által kibocsátott igazolványok alapján ugyanis július 1-től novemer 30-ig, tehát teljes öt hónapon át vízum nélkül lehet átlépní a magyar határt és ez esetben a vízumot utólagosan, féláron adják meg, de meg lehet szerezni a vízumot előre is, ugyancsak féláron a bukaresti és kolozsvári magyar konzulátusnál is. Ezt a vízumkedvezményt nemcsak azok vehetik igénybe, akik Budapestre utaznak, hanem bárki, aki Magyarországon bárhová utazik, sőt azok is, akik Magyarországon csak keresztülutaznak.

SPORT

Jiul—Romania. A nagy érdeklődéssel várt Jiul—Romania mérkőzésnek az AAFAR-tól újabban érkezett távirat értelmében, nem Suciu kapitány, hanem dr. Morar Teofil, az országos válogatottnak kapitánya lesz a bírāja. Dr. Morar személye garancia a mérkőzés sima lefolyását illetőleg és ezért rekord nézőközönségre lehet számítani.

A Haggibbor vidéken. Mig a Haggibbor I. csapata Gherlan vendégszerepel, addig egy kombinált együttese a turdai TSC-nek lesz a vendége. Gherlan nagy sportünnepélyt rendez a Sparta, melyer részt vesz a Haggibbor, KAC, KMSC bicikligárdája, a KKASE kerékpározói kívül a torna és box csapatát is szerepelteti. A Sparta a Haggibbor ellen a deji CFR-el kombinálva egy számos metti válogatottat fog szerepeltetni s így egy érdekes és nívós futballmérkőzésnek lesz a gherlai lelkes sportközönség szemtanuja.

A Haggibbor közleményei: Közöljük az uszószakosztály tagjaival, hogy a strandfürdői kedvezményes jegyek ügye elintézés alatt van. A kedvezményes jegyek használatához arképecs igazolványt fog az uszósövetség kiállítani, miéért is kérjük összes leigazolt és leigazolás alatt lévő uszóinkat, hogy a már beadot 2 drb fényképhez egy harmadikat is a vezetőséghez eljuttatni szívekedjenek. A Diana uszódájába 6 lejes kedvezményes jegyek Rubin Miksa unárl a Diana uszódában, valamint naponta d. u. 2—4 óra között dr. Hirsch Elemér ügyvédi irodájában, Str. Memorandului 15 sz. alatt, a klub titkárságánál kaphatók.

A futballszakosztály közli, hogy a Sparta ellen Neumann, Szilágyi, Wesel, Virág, Ordentlich, Zélig III., Kransz, Weisz, dr. Hirsch, Fränkel, Szilágyi II. és tartalék Edelstein, — a TSC ellen Mihályi, Hirsch, Erdélyi, Káhán, Rosenbaum, Weisz A., Hirsch III., Komlósi, Geist, Rafael, Jakab és tartalék Lebovits összeállítású csapat fog szerepelni. Indulás autóbusszon vasárnap délben pont 1 órakor a City kávéház előtt.

A kerékpárszakosztály közli tagjaival, hogy Gherlara az indulás vasárnap reggel negyed 6 órakor a Mátyas király szobor előtt fog megtörténni. Vendégeket szívesen látunk.

A wimbledoni teniszversenyek férfidöntőjébe Lacoste és Cochet, a női döntőbe Lili d'Alvarez és H. Wills kerültek. Lacoste Tildent 5 setben 2:6, 8:6, 2:6, 6:4, 6:3, arányban verte.

A Román teniszbajnokságok befejezés nyertek. Férfi egyes: bajnok dr. Lupu György; női egyes: a redivivus Schlosserné, férfi páros: dr. Lupu—Ladislav, egyes páros: Botez—Caracosteané, női páros: Schlosserné—Caracosteané.

Chifor balesete. A Romania játékosát Chifort súlyos baleset érte, amennyiben egy fűrészgép két újját levágta. Csapata így vasárnap a Jiul ellen meghandicapelve játszik.

Ujpest—Kinizsi—NAC. Az Ujpest teljes első csapatával, melyben Auer és Ströck Albi is szerepelnek, vasárnap a Kinizsi ellen játszik, kedden 10-én — a reorganizált nagyváradi AC vendége lesznek.

FAGYAPOT

az elismert legjobb csomagolóanyag 24 minőségben, legolcsóbb áron szállítja ANIGO TESTVÉREK és TÁRSA speciális fagyapotgyára Lugoj, Str. Unirii 10.

Clujon Calea Victoriei 61. szám alatt

bizományi raktárt tart gyárunk képviselője:

Feuerstein Kálmán lakerekedő

További lerakatok: Arad, Braila, Bukarest, Craiova, Galati, Nagyvarad, Nagyszeben, Ploesti és Timisoara.

Vegyileg fest, tisztít **CZINK, Cluj.**

Postai küldeményeknél 20% engedmény.

Közgazdaság

Felbomlott a középeurópai vascsoport

Bécs, július 6. Bécsben most folynak a középeurópai vasgyárak képviselőinek tárgyalásai az irányban, hogy a vasgyárak középeurópai csoportja egyes államcsoportokra bomoljék fel. Hír szerint a középeurópai vascsoport feloszlata július elsején már meg is történt. A feloszlatastru vonatkozó határozatot egy hónappal ezelőtt a Bécsben megtartott konferencián mondották ki és a nyersacél-közösség düsseldorfi tanácskozásán már be is jelentették. A nyersacél-közösség július 13-ára összehívott bizottság ülésén, amely ugyancsak foglalkozni fog a középeurópai vascsoport feloszlatastru kérdésével, már csak azt fogják megvizsgálni, vajjon a feloszlatastru szarmazik-e hátrány a nyersacél-közösségre.

A feloszlatastru csak formálisan történt meg, mert az érdekelt csoportok a középeurópai kartell által számukra kiutalt

kontingens eddigi leszállított kvótájuk szerint változatlanul átvészik. A mostani bécsi konferencián arról van szó, hogy az átmeneti állapotot rendezzék. A középeurópai vascsoport feloszlatastru abban is kifejezésre fog jutni, hogy elnöke, Sonnenschein vezérigazgató lemond tisztségéről. A csehszlovák vasgyárak, amelyek most már önálló csoportot alkotnak a nyersacél-közösséggel szemben, az exportviszonyok javítására törekcsenek, amelyet ugy kapnának meg, hogy a belföldi termelést büntetés veszélye nélkül tullephetnek. A bécsi konferenciának az is a célja, hogy a vascsoport feloszlatastruával tamadt helyzetet az 1931 év végéig megkötött középeurópai területiális védszerződéshez alkalmazzák. E meg egyezést a romániai és jugoszláviai vasgyárak is aláírták.

A be- és kiviteli tilalmak megszüntetése. Genéből jelentik: Holnap összeül a Népszövetség gazdasági bizottsága, hogy előkészítse a be- és kiviteli tilalmak csökkentését. Az utolsó konferencia (1927 október 17-től november 8-ig) óta jelentős haladás észlelhető ezen a téren. Az egyes államok most már csupan közegészségügyi okokból élnek a ki- és beviteli tilalmak alkalmazásával. A még fennálló tilalmak megszüntetésére a tavalyi konferencia átmeneti időt engedélyezett az egyes államok számára. A teli hónapokban a Népszövetség gazdasági bizottsága ankétet rendezett az egyes államokkal a ki- és beviteli tilalmak ügyében és a beérkezett válaszokból kitűnik, hogy az ősa óta egy esomó állam újabb cikkekre léptette életbe a ki- vagy beviteli tilalmat. A július 3-án kezdődő újabb nemzetközi konferencián a Népszövetség gazdasági bizottsága konkrét javaslatokat fog előterjeszteni a be- és kiviteli tilalmak megszüntetésére és pedig olyan szabatos szövegezésben, amely megnehezíti azt, hogy az államok a nyitl elzárkózás megszüntetése után a burkolt elzárkózás politikájára térjenek át és olyan magas vámtételeket léptessenek életbe egyes árucikkekre, amelyek egyenlők a ki- s beviteli tilalommal.

A szilvolygi bányamunkások Lupu miniszter előtt. Bukarestből jelentik: A szilvolygi bányamunkások szindikátusának küldöttsége, amely napok óta a fővárosban van, magával vitte a bányakongresszus határozatát, amelyben 25—35 százalék béremelést kérnek. A munkások delegációja Mirescu főtitkár vezetése mellett megjelent a munkügyi minisztériumban és kérte, hogy a munkügyi miniszter elnöklote alatt új tárgyalásokat kezd-

jenek a bányáigazgatóság és a munkások között. A munkügyi minisztérium vezérigazgatója Lupu miniszter elé vezette a küldöttséget, amelynek a miniszter kijelentette, hogy július 9-re elnöklote alatt a munkások és a munkaadók képviselőit döntőbírósi tárgyalásra hívja össze, amelyen minden valószínűség szerint likelihood fogják a hosszu idő óta húzódo konfliktust.

Meghosszabbították az osztrák hatóságok elleni kárigények bejelentési határidejét. A kereskedelmi és iparkamara közli: a román alattvalóknak az osztrák hatóságok 1914. július 30-ika és 1916. augusztus 28-ika közötti időben követelt eljárásból származó kárigények elbírálása a st. germain-i békeszerződés értelmében egytagu választott bíróságra bízott. A román és osztrák kormányok közti megállapodások alapján választott bírónak kinevezték Berde Károlyt, aki eddig a román-osztrák választott bíróság elnöke volt. A kárigények bejelentésének határidejét 1928 július 31-ikéig meghosszabbították. A keresetek az alábbi címre küldendők: Jean Popescu-Pion, Agent du Gouvernement roumain, Légation de Roumanie 17 rue Brémontier, Paris.

A belföldi petróleum-iparban rövidesen izgulmas harcokat lehet vární. Ez év október elsején fog lejárni az a kartellmegállapodás, amelyet a petróleumvállalatok egy esktenkeje kötöttek és amelyben foglalt szabályzatok szerint a kartellból kilépni szándékozónak négy hónappal a lejárát előtt kellett ezen kivánságát közölni a szükséges indoklásokkal. Ennek alapján több cég kiválsása várható a kartellból, akik ezen lépésüket azzal okolják meg, hogy a nekik juttatott kvóta, terme-

Első romániai orth. izr. leányotthon és internátus

Szeptember hó 1-én nyílik meg Oradeán (Nagyváradon) az első romániai orth. izr. leányotthon és internátus, intelligens szülők leánygyermekel részére. Olcsó ellátás, szigoru családl nevelés, elsőrangu tanári felügyelet, kézimunka, zene és idegen nyelvek — kitűnő referenciák. Komoly érdeklődőknek prospektust küldünk. Jelentkezés július hó 25-ig, miután csak korlátozt számban vétetnek fel növendékek. Schwartz Menyhértné, Oradea (Nagyvárad) Avram Jancu (Kossuth-u.) 2.

Világhírű nyaralók és üdülők

Pensiók, internátusok, leány- és fiúotthonok.

Havi ellátási díj tanulóknak 150 P, felnőtteknek 160 P, mely hetenkinti változtatással négy nyaralóhelyre érvényes. Ezer személy referenciája.

Kérjen prospektust (válaszbélyeg).

Pestalozzi Internátus Iroda

(Fédération Internationale des Pensionnats Européens). Budapest V., Alkotmány-u. 4. l. Telef.: Teréz 242-36. Telef.: Teréz 242-36.

Nyaraló és üdülőtelepek:

Magyarországon: Budapest, Siófok, Balatonsződ. Svájcban: Genf, Lausanne, Neuchatel, Luzern, Montreux, Zürich, Lugano, St. Moritz. Franciaországban: Paris, Deauville, Trouville, Biarritz, Aix les Bains, Grenoble, Evian (genfi tó); a francia Rivierán: St. Raphael, Cannes, Nizza, Juan les Pins, Monte Carlo, Menton. Olaszországban: San Remo, Nervi, Venence, Bordighera, Abbazia, Riccione, Roma, Nápoly, Palermo. Ausztriában: Wien, Zell am See, Linz, Innsbruck, Salzburg, Ischl. Belgiumban: Ostende. Angliában: London, Cambridge, Brighton, Folkestone. Afrikában: Algír, Tunis.

A *gel jelölt helyek internátusok, fiú- és leányotthonok, pensionatusok — felnőttek részére is, nyitva egész éven át.

A többi helyek július, augusztus és szeptember hónapban vannak nyitva. Társas utazási kedvezmények (25-50%) külön díjért Pullman-kocsik, Internátusi díjak Budapestén havi 90 P, külföldön 110 P.

Egy komoly szó a szemüveget viselő közönséghez

Mindazok, akik születéstől fogva, avagy későbbi külső behatás folytán kénytelenek szemüveget viselni, különös gondot kell fordítanak arra, hogy — akár saját maguk választotta, akár orvos által előírt szemüvegük — pontosan fejjukat és arcukhoz találó keretet kapjanak.

Amilyen lényeges, hogy kényes esetekben az üvegeket orvos írja elő, époly lényeges azoknak, akik sokat írnak, olvasnak, avagy precíz rajzokat, mechanikai munkát végeznek, hogy a keretet szaklászterész válassza meg; szükség esetén to-málja azt a fejüket és arc szerint.

Ezen okok figyelembe vétele indította Kolozsvár alantjegyzett, legrégibb szaklászterész céget azon — nyugaton régen bevált rendszer bevezetésére, hogy minden drab — üzletében összeállított szemüveg cégjeggyével ellát, a kereten előforduló deformációt, vagy törést 2 éven át újatmúl végzi és erről írásbeli garanciát vállal.

Azon biztos hiszemben, hogy az intelligens közönség ezen rendszer előnyeit felismeri és értékeli, kérem szives pártfogásukat.

Kun Mátys Fia szaklászterész

Cluj, Calea Viktorlei 12. szám.

Alapítási év 1864

Hirdessen az Uj Keletben

TÖZSZE

DEVIZÁK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 július 6 (Rador)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyitás	Zárlat						
Zürich	3160—3165	—	—	49125	116	11055	13571	67055	192750
Newyork	16350—16350	51880	51887	2550	16345	57360	70930	3575	—
London	798—799	252825	252812	13422	798	29450	345550	1644	—
Paris	645—648	2036	2036	—	6450	225050	2781	15251	487
Milano	862—865	2725 0	272450	13390	861	3011 0	372450	17740	39212
Prága	486—487	153 25	1533	—	485	1700	210187	—	52550
Budapest	2860—2865	904 50	90 850	—	2855	—	—	—	29650
Bégrad	—	913	91275	—	—	—	12361	58835	—
Bukarest	—	31750	318	1560	2 830	1 09	124757	5939	176
Varsó	—	—	—	—	—	35150	435 0	207 0	61
Bécs	2310—2315	7310	7313	—	1875	6430	7956	378230	—
Berlin	3920—3925	12387	12391	—	2310	8685	—	47565	—
					3912	4370450	6934	80 6750	—

Száz lej árfolyama: Zürich (uto) 318, Paris 1560, Budapest 35150, Bécs 43550, Prága —

Rárpitos kellékek

zsinegek és zsákok gabona, liszt és gyapjunak.

Vizmentes

ponyvák.

Zsák és ponyva kölcsönzés

Boskovics József Cluj, Strada Regina Maria 15. Telefon 9-10.

Bármilyen visketegséget

és sömörös bőrbajt a test bármely részén, arcon, fejen, kezen, lábakon is megszüntet Dr. Biró-féle

Antrasol pasta

Teljesen ártalmatlan. Nefogadjon el mást 1 fégyel ár a 60 lej. Postán 3 lej 180 lejért küldünk bérmentve. F. Dr. Biró gyógyszerár (Kolozsvár)

Szombat
Kapható Vezérké
Szinhe
A Ma
Szombaton a kis donsg rü új Vasárnap föllépés 50. 40. rozatsz Vasárnap rusja. (Ujdon) Hétfő: Szon játék-uj helyára helyára rozatsz
Ma es Ma Meg „M A R
Két hóna este ismét kapui.
A megny és irodalmi európai szí legbrillians különös érde kis családle mutatni.
Óriási az miere iránt szik, hogy a lozsvári szí fogják kösz
A Marus fogják előag gyet kapni biztosítja he előadásra.
Vasárnap évad óriási Édenkert ke Gizivel, P. Adriennel, Margittal, Lászlóval. N főszerepekbe vezetett „Moz ami annyit hely az első páholy 5 gyek ára: 40 Hétfőn est csak ilyen Szombatesti Poór Lilivel Valamenny már a jegye
A Zokogó bemutatója son filmszín nézőtér előtt tőgéppel a jesen modert van, hogy s hető izgalma replője egy könnyeket fa kező darab cagtató amer
Hirdess

SUBLIME
LOTION DE BOTOT

Petroleummentes hajszesz
azonnal megszünteti a hajhullást.
Kapható drogeriákban, gyógyszertárakban és illatszertárakban.
Vezérképviselő: B. L. A. X., București, Strada Batistei No 14.

Színház ~ Művészet

A Magyar Színház műsora:
Szombaton este 8 és fél órákor: Marusja, a kis eszedleány szerencsése. (Ujdonság először. Urwantow világhírű új komédiája. Sorozatsz. 355).
Vasárnap 6 órákor: Edenkert. (Poór Lili föllépésével. Mozihelyi előadás 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyiárak. Sorozatszám: 356.)
Vasárnap háromnegyed 9 órákor: Marusja, a kis eszedleány szerencsése (Ujdonság, másodsor. Szám: 357.)
Hétfő: Szombatesti hölgy. (Francia vígjáték-ujdonság. Esti előadás, mozi helyiárakkal. 50, 40, 30, 20 és 10 lejes helyiárak. Poór Lili föllépésével. Sorozatszám: 358.)

Ma este nyílik meg a Magyar Színház
Megnyitó előadás a „M A R U S J A” premierje

Két hónapi szünet után ma szombaton, este ismét megnyílnak a Magyar Színház kapui.
A megnyitó előadás már nagy művészi és irodalmi szenzációval szolgál: Az európai színpadok lehangosabb sikerű, legbrilliansabb ujdonságát, Urwantow különös érdekes drámáját, a Marusja a kis eszedleány szerencsése-jét fogják bemutatni.

Óriási az érdeklődés ez iránt a premiere iránt, úgy hogy valószínűleg látszik, hogy a vándorutjukról hazatért kolozsvári színészeket zúfolt nézőtér tapsai fogják köszönteni.

A Marusját vasárnap este másodsor fogják előadni s aki nem tudott már jegyet kapni a premierere, jól teszi, ha biztosítja helyét a vasárnap esti második előadásra.

Vasárnap délután 6 órákor az idei évad óriási sikerű vígjáték-ujdonsága, az Edenkert kerül színpadra. Poór Livel, Marsi Gizivel, Petroci Alicével, Székelybidy Adriennel, Laczko Arankával, Miklóssy Margittal, Hoykó Ferencsel, Kemény Lászlóval, Mihályfival, Tóth Elekkel a főszerepekben. Ezt az előadást ugynevezeti „Mozi helyiárakkal” tartjuk meg, ami annyit jelent, hogy a legdrágább ülőhely az első sorban 50 leibe kerül, egy párhely 5 személyre 150 lej s a többi jegyek ára: 40, 30, 20 és 10 lej.

Hétfőn este fél kilenckor pedig ugyan- csak ilyen „Mozi helyiárakkal” adják a Szombatesti hölgy című párisi ujdonságot Poór Livel a címszerepben.

Valamennyi előadásra megválthatók már a jegyek.

A Zokogó hegedű — Amor a vonaton bemutatója az Edison mozgóban. Az Edison filmszínház tegnap mutatta be zúfolt nézőtér előtt az ujonnan felszerelt vetítógéppel a „Zokogó hegedűt”. A film teljesen modern alkotás s olyan mesészövege van, hogy szöveg nélkül is könnyen érthető, izgalmas és érdekes. A darab főszereplője egy új Jacky Coogan volt, aki könnyeket fakasztott játékaival. A következő darab „Amor a vonaton” című kacagtató amerikai vígjáték.

Hirdessen az Uj Keletben

MOZI

Corso filmszínház műsora
Szombaton 3, 6 és 9 órákor Metropolis. Két részben, 14 felvonás.
Vasárnap 3, 6 és 9 órákor Metropolis. A filmtechnika legnagyobb teljesítménye. Két részben, 14 felvonás.
A 3 és 6 óras előadásokon 20 és 30 lejes belépőjegyek.

Tennisnadrág I-a drill Lei 540
Trench-Coat Lei 3400

Neumann M. Cluj
férfi- és fiuruha-áruhaza Piața Unirii 14.

Moje 92 és Portable **REMINGTON** Moje 92 és Portable
a világ legjobb írógépei
Kévé z Ernő, Targu-Mures
Kérjen ajánlatot!

Móta az „URSUS” SÖRGYAR Részvénytársaság a Cz. l-fele kolozsvár-monostori sörgyárat megvette

a régi jó monostori sör már nem Czell sör, hanem „Ursus”-sör

elnevezés alatt kerül forgalomba. Az „Ursus”-sör tehát nem tévesztendő össze a „CZELL” elnevezés alatt forgalomban levő sörrel, amely Brassó mellett Derestyében készül.

Batiz--dr. Jeszenszky
Cluj, Calea Victoriei No 99.
szikvizgép- és sifonfeigyar aluminiumból és zinből

Telefon - Interurbán 8-82.

A közegészségügyi törvényeknek megfelelőleg gyárt: cifonfejeket, szikvizgégeket bármilyen nagyságban. **Berevoex**: szikviz, kristály viz gyárakat, legkisebből a legnagyobb üzembírásfa.
Raktáron tart: Eredeti csehlovakiai szikviz, cracherlis és kristályüvegeket. Összes gummialkatrészeket, angol oncsöveket. — Használt szikvizgépek szakszerű javítását vagy azok becsereését vállalja.
Szerelők mindenkor rendelkezésre. Uveghomok névedzés, nikkelezés és fém-csiszolás. A kisenevi kiállításon aranyéremmel kitüntetve.

Művészi perzsaszőnyeg
szüvét gobelin, karamani függöny, külföldi fonalak, szövökellékek legelőnyösebb beszerzési forrása.
SCHULHOF EMILNÉ
Oradea, Str. En. Ctrogaria (Ur-u.) 14.)

SZABÓ IMRE
történeli regénye

AZ ÚJOLSO MÁGLYA

könyvalakban
is megjelenik. — A számozott példány ára 120 lei.

Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában, Cluj, Str. Baron L. Pop No. 10.

Telefon 4-93.

írógépek
új és használt állapotban. Ugyiszintén számoló és sokszorosító gépek állandóan **nagy választékban** kaphatók. Nagy speciális javító műhely. Írógépek karbantartását vállalom.

Finkler Antal
Cluj, Str. Reg. Maria 9.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszeri közlésnek egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Állatkeresőknek 30 százalék kedvezmény. Apróhirdetéseket díja előre fizetendő. Jelzés levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg mellette van. Eljegyzési díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.

Utazók! BERKOVICSNE
vendéglője megnagyobbítva
Oradea, Str. Nicolai Iorga 19.
Zöldfa-u. Mérsékelt árak. Kitűnő házikonyha

T. Hölgyeim! Tekintsék meg saját készítményű bubi, transzformatio, poschtise **parókákat**
Hat hónapos villanyos ondolás, speciális, festés és minden különlegességek e szakmában. **MUSSA, Cluj Str. Memorand. 10.**

Parisien Aruház Rt. berendezése
részletekben is eladó. Stelázsok csiszolt üveges pult fiókokkal, fadabozok, villany lusterek és minden üzleti célra szolgált berendezések. Értekezhetni a Parisien Aruházban — Cluj.

Szigoru orth. család keres örökre egy 3-3 és fél éves szőke leánygyereket. Ajánlatok fényképpel Grün Herman, Albani-ba — címre küldendők. 716

Német-magyar gép- és gyorsíró gépek állást keres. Szíves megkereséseket „Perfekti” jel géré a kiadóba.

Bánati családból származó, meglepően csinos, 22 éves izr. hajadon, orvos lányja 6,000.000 lei hozománnyal. Előkelő urak ismerettségét keresi házasság céljából. Leveletet „Nővérem is ezuton kötött házasságot” jelgére a kiadóba kérék

Garzel
fierarie - vasúzet
CLUJ
(Kolozsvár) P. M. Viteazul 13. szám.
Telefon 10-43

3 fiókos antik szekrény (200 éves) és egyéb butorok eladók Csaba-u 14. Str. Hóra

Butorozott szoba két leány részére kiadó Str. Jasilor (Nagyszamos-u.) 12.

Pince
cca 250 m², világos, rakártnak, műhelynek kiadó. Matem-utca 28.

Eladó minden elfogadható áron a Fellegvárj új telepen, szoba-konyha és melléképületekkel álló új ház. Cím Rózsa-u. 6 sz. alatt, Paulisánál. 713

Gyermekszereplő intelligens zsótány, ki mindenestől megtartás-mat vezetné, felveszek. Weisz Juliska, — Szatmár, Bem-u. 1. 707

Fiatalemler izletes kóser házikosztót és lakást kap különbjáratu szobában. — Egyetem-u. 5. 3. ajtó

Művészi Blondel keretek legolcsóbb árban
„PLASTICUM”
szobrászati, képeretelési, aranyozási és képeret-léc készítő vállalat Cluj, Str. Clemenceau 7/a. Nagy raktár kiadóba bel- és külföldi képeretekben. Gobelin-, festmény- és antik képeretek. Vállalunk mindentféle aranyozási munkát, tokat, cillárak, szobrok aranyozását és p. t. dírozását vidéki rendeléseket pontos n. szközlünk

K ö r f o r g á s

Írta A. B. Romos

1921

Leib Kálmán Goldbergernek hívték. Apját a németek mint orosz katonát lelőtték a fronton. Anyját menekülő kozákok szúrták le, mert ráfogták, hogy orosz kémné. Testvérei jószívű zsidó szomszédok könyörületességéből éltek. Tehát éheztek reggel, éheztek délelőtt és éheztek este.

1921 februárjában Leib Kálmán Goldberger átlépte a német határt, hogy a nyugaton existenciát keresse magának. Tizenkilenc éves volt, nagyon vallásos, nem volt utfeleve, vizuma, volt pénze, nem volt csomagja. Nem beszélt németül, lengyelül sem értett. Nagyon fázott. Kemény, maró szél hideg hópolyheket kergetett beesett, ké-kék arcába és elrabolta lélegzetét, fülei úgy tapadtak a fejéhez, mintha jégcsapok lettek volna. Az ujjait nem érezte, mintha elvesztette volna őket, Leib éhezett. Két nap óta semmi nem került a gyomrába. Torka égett és láz korbácsolta a behavazott járatlan erdőkben.

Körülbelül tizennégy nap múlva már a Grenadierstrasse egy kicsiny szobájában kötött ki. Berlin! Berlin! Berlin! Berlin! Nagy, széles végtelen város itt senki nem törődött azzal, kinek mi van. Itt senkinek semmi köze nem volt ahhoz, mi az ember, valaki vagy senki. Itt nem kellett törődni ezzel, vagy azzal, itt senki nem irigyelte az embert. Itt senkit nem sajnáltak, aszerint, hogy az embernek volt-e pénze, vagy sem. Így gondolkozott a fiatal ember, aki eszelősen robotgott végig a városban, hogy az élet látásán jöjjék, az életen, amely az uccákon forr. Elfelejtette éhségét és szomjúságát, elfelejtette a nyomort, az otthonát. Terveket kovácsolt, nagy terveket, fantáziájában milliók ömlöttek ki-be a zsebeiből. Kinyitotta az újságok lapjait és megrészegette a dollárkurzusok boszorkány táncától. Élni akart, élni, élni!

Napok ébredtek utána, sötétség borult a városra, a dollár táncolt, egyre csak táncolt. Leib keskeny és sovány lett, ruhái, mint rongyok estek le az ott testéről.

Valaki akkor azt ajánlotta neki, hogy kereskedjen rongyokkal. Nemsokára zsakot, üveget és csontokat vásárolgatott össze és az üzlet ment. Betéte volt a bankban, tekintelve emelkedett. Berlin, a hatalmas, nagyszerű város kimerítette ugyan marékszámra a pénzt zsebeiből, de azért mégis maradt pénze.

Egy napon elfogták. Egy kávéházi razzia alkalmával. Elvették dollárjait. Elvették a csontokat, a zsakokat, az üvegeket és rongyokat. Bankbetéte lefoglalva, tekintelve szintén. Négy héten át tetvek és poloskák lakmároztak a rendőri börtönben testén. Négy héten át a moabiti cella és egy ügybuzgó vizsgálóbíró tépték az idegeit, nyolc héten át a plötzensei börtönben hempergett egy pécisen.

Azután kitoloncolták a határon. Fáradtan, éhezve, fagyoskodva cipelte magát a kis határváros elhagyott utcáin. Nedves szemekkel, kétségbeesetten nézett egy néküzet kirakatába. Hiszen élni szeretett volna, élni, élni...

1922.

Leib Kálmán Goldberger huszéves volt. Tudott lengyelül, beszélt németül és héberül tanított. Már volt passzusa, már volt vizuma, volt csomagja. A Münzstrasse egyik szerény házában lakott. Leib Kálmán keresett házitartó volt. Kezeim nagy pénzek mentek keresztül minden zsebe tele volt milliók márkabankókkal. Százazrek akkor senkinél és sehoh nem szerepeltek, fő dolog volt, hogy a gyermekek zsidó nevelésben részesüljenek. A fiatal tanító millióért nem tudott egy új ruhát

vásárolni, hanem csak használt régi ruhát, amit egy öszeresnél vásárolt. Nem szabadott húst ennie, erre nem jutott, hanem csak heringre és kenyérré. De a fantáziája fegyelmezetlen volt és ez a fantázia mindent adott neki, amire éppen szüksége volt. Új ruhát, húst és ropogós friss zsemlet. Isteneim, milyen szép, milyen tozsoán szép az élet, milyen kellemes, mennyi örömet nyújtó. Leib elment egy áruház elé, be nem mehetett, mert nem volt pénze, hogy vásárolhasson. De ott a helyszínen már az üzlet tulajdonosnak agyával gondolkodott, vett, eladott, irt, diktált, fogadott ügynököket, gyárakba járt, ajándékozott, igen sokat ajándékozott, néhány milliárdal nem törődött a fantáziája.

Az újságok hasábjait irtak Stinnesnek valamelyik újabb tranzakciójáról. Leib Kálmán vizes, langyos tejbe beleáztatott darab száraz kenyeret és gondolatában bankokat egyesített, szénbányák fuzionáltak, hotelek épültek, újságtörzstök alakultak és gvarmatáruk importálódtak. A képzéles agymunka mellett kemény száraz kenyér kellemes, édes kétszersültté változott át, a felhígított, langyos tej behűtött pezsgővé. Nem mindig üzleti sikerekkel szédítette magát. Némelykor megválasztotta magát képviselőnek, vagy kinevezettette magát miniszternek, minden igazságtalanságot eltörölt. Az ő fantáziájában nem voltak börtönök és országhatárok. Soha nem járt moziba. Ez azért történt, mert nem volt pénze, azonban nem sajnálta. Egy szerűen megnézte a kiállított fotókat és arra használta fel a két heckeróra közötti időt, hogy egy hatalmas filmet írjon. Maga filmezte, maga költötte a darabot. Mint Európa egyik leg híresebb rendezője és filmvárosa ült azután tanítványra elé, hogy a talmad bonyodalmas kérdéseit és feleleteit megajoglia vele.

Senki nem tudott csapongó benső életéről. Nagyon boldog ember volt.

Télen elfogták. Egy razzia alkalmával kiderült az is, hogy passzusa hamisított volt, hogy vizuma szintén hamisított. Kiderült, hogy nem jelentkezett és kiderült, hogy ki volt utasítva.

Ezuttal az Alexander-platz, a Moabit és a Plötzensee börtönében egy évig ült. Sárgult arcából dicsően ugrottak ki pofacsontjai. Naponta többször szivőgőresőket kapott, teste megvonaglott, fele reszkettett és fájdalmasan érezte idegei züllesztését. És sokszor vért köpött. Azután megint áttették a határon.

1923.

Leib Kálmán Goldberger a Kurfürstendamm egyik házában lakott. A két szoba csodálatosan volt bebutorozva. Most már valódi passzusa volt, hamisítatlan vizummal és be volt jelentve. Valutával kereskedett.

Berlin lázas volt. A börze egy méhkaszhoz hasonlított. Leib Kálmán lázban fetrengött. Éjszaka rettegős tartotta ében. Vajon emlékedni fog-e a dollár vagy esni fog-e. Folyon dollárról beszélt, dollárról álmodott, dollárt evett, dollárt ivott. Nem volt fukar, mégis most már minden pefenyigét fizser is megforgatott, amíg kiadta. Mégis ahogy jöttek, úgy el is vándorítottak a dollárok. Gyorsan, lázasan, tömegesen. Felfalták a vendéglők, a mozik, a barok és a leányok.

Egy napon a dollárok az infláció lázában ólomként olvadtak össze.

Leib visszament a külvárosba. Éhezett és fagyoskodott.

Berlin ismét konszolidált város lett.

1924.

Utazó lett. Detail-utazó és engross utazó. Utazott szappanban, és pecsétviaszkban, olajokban és gummisarokban, selyemharisnyákban, férfingben és női nadrágokban, autókban és szőnyegekben. Nyáron és télen utazott,

délelőtt, délután és este. A nagy hőség sem tartotta vissza őt és nem zavarta őt a hideg. Meglátogatott cipészeket, szabókat, szülész nőket és sirásokat, vezérigazgatókat, uccaseprőket, mezőgazdákat és szénbányászokat. Kapott két és fél három és öt tiz és tizenöt és huszonöt és harminc százalékot. Eladott itt, eladott ott. Az egyik kidobta és a másik is kidobta. És végül mindnyájan kidobták. A parasztlak, a szülész nő, a sirások és a pecsétviaszkgyárosok.

Mert nem tudott beszélni, mert nem tudott tolakodni, mert nem tudott fecsegni, nem tudott szédíteni, nem tudott becsapni, nem tudott csalni.

Igy tehát senkinek nem lett hasznára.

1925.

A Ruhr-vidék szénbányáiban kapott alkalmazást. Munkás lett. Tüdejét szénpor és gáz szíjjelmarta, az építkezéshez követ kellett hordania és szédülve hordotta a köveket. Az ingét nem változtatta amviszor, mint munkahelyét és lakását. Munkástársai nem kedvelték, mert zsidó volt. Munkaadói nem rokonszenveztek vele, mert azt hitték, hogy kommunista apostol. Ott-hon ugyan megtanulta a Bibliát és a talmudot, de enem tanult valami reahivatást: nem tanult gyorsírást, nem tanult könyvelést, nem tanulta meg a kirakatdíszítést és nem tudta, hogy kell propagandát csinálni a tyukszemflastromnak. Nem voltak ajánló levelei nem voltak bizonyítványai, nem voltak barátai, nem voltak ismerősei, nem voltak rokonai. Ma egy rongyokkal tömött kordélyt hurcolt, holnap csomagokat vitt a postára. Mindenütt kísérletegetett. Mindenütt volt és sehoh. Reggel kávét ivott és kenyeret evett, délelőtt kenyeret evett és kávét ivott, este nem evett, nem ivott. Ilyen volt hét-ötje, keddje, péntekje, szombatja és ünnepe napja.

1926.

Zsurnaliszta lett, író, költő. Prózában és költött sorokban irt, vezércikkeket irt és regények, verseket költött és egyleti kientéseket szövegezett. Megfigyelte a kávéházi életet és az ucca zsongását és megfigyeléseiből humoros skicceket fabrikált, humorosokat és szomorukat. Elhárta a szerkesztőségekbe, felkereste a kiadókat és cédulával a kezében állott a pénztár előtt. A pénztárnál nem respektálták, a szerkesztők nem engedték sokszor magukhoz. Nagyon dicsérték rendkívüli tehetségét, cikkei mégis a papirkosárba vándoroltak, regényei a tűzbe, jelentései a vízbe kerültek. Minthogy azonban befolyásos emberek érdeklődtek iránta, azért történhetett, hogy regények és cikkek és humoros vázlatok ellenére is megtudott élni. Tíz perccel Leib Kálmán Goldberger az éhhalál előtt a postás mindig hozott pénzt. De sokáig ez sem ment így, mert az adakozások abbamaradtak, adósságai ellenben gyarapodtak, csak a fantáziája volt egészséges, ő maga azonban minden izzében beteg volt.

Egy napon beugrott a folyóba.

1927.

A vízből kimentették és új élet kezdődött. Januárban kórházban feküdt, februárban már zsákkal, üveggel, rongyokkal és csontokkal kereskedett. Annvit keresett, hogy márciusban már hajfésűkkel és nadrágtartókkal házalhatott. Uccáról-uccára, ajtóról-ajtóra járt, lépcsőn fel, lépcsőn le. Lábai megdagadtak és olyan vastagok voltak, mint két törőshordó. A szegény emberek olykor még vettek tőle valamit néhány pefenyiért. A szegényeknek azonban ritkán volt pénzük s akinek pénze volt az az orra előtt csapta be az ajtót. A nagyon gazdagok ki sem nyitották az ajtajukat előtte.

Áprilisban felvették a kórházba. Má-

jushan megint humoros és szomorú skicceket irt, cikkeket és egyesített referádákat. Juniában talmudból adott oktatást. Juliusban éhezett, augusztusban az indóházak városmeikben aludt, a parkokban. Az élet, amelyet annyira szeretett, észrevétlenül zajlott le előtte. Fantáziájának szarnyai letörtek, nem volt már Stinnes, nem volt már Morgan, nem volt miniszter, nem volt képviselő, nem volt költő, nem volt filmváros, kicsiny, ve-kony Leib Kálmán Goldberger volt, akinek senki nem volt, akit senki nem ismert. Aki nem tudott cipőt találni, nem tudott nadrágot szelni, nem tudott koporsót csinálni és nem tudott propagandát csinálni a tyukszemflastromnak. Nem tudott könyvet vezetni, nem tudott írni a gépen, nem tudott stenografálni. Nem tudott venni, nem tudott eladni, nem tudott fecsegni, nem tudott becsapni, nem tudott csalni. Szomorú skiccei vidámak voltak, humoros skiccei szomorúak. Beteg volt, éhezett, fagyoskodott, nagyon jámbor volt, kívülről tudta a Bibliát és sokat tudott a talmudból.

Másodszor már nem mentették ki a folyó hajjai közül. A körforgás befejeződött.

(Fordította Szabó Imre)

Jakab Kovács

Írta: David Pinsky

Fordította: Szabó Imre

Tamara: Látod, most veszem észre, hogy a hajad nedves és hogy az arcod fénylik.

Jakab: Ott úgy elszomorodtam, hogy szinte a vízbe akartam ölni magamat.

Tamara: (megjévedve) Jaj nekem! Jakab: Ide hallgass. Amikor ez eszembe jutott, olyan vágyódást éreztem utánad és a kicsi fiunk után, hogy hamar kiléptem a vízből, felöltözöttem és hazafutottam.

Tamara: (átöleli) És most megint itt vagy. (megsókolja) Enyém vagy, enyém vagy!

(A műhelyből egy férfi éneke hallaszik.)

Jakab: Látod, most már mindent tudsz. Mit gondolsz felőlem?

Tamara: A legjobbat és a legszebbet.

Jakab: A legszebbet...

Tamara: A legjobbat és a legszebbet. Azt gondolom, hogy ritka az olyan férfi, mint az én uram.

Jakab: Igazán így gondolkodol? Vagy csak tréfálsz?

Tamara: Megismételhetem isten és emberek előtt!

Jakab: Nem gondold, hogy még egyszer megismétlődhettek? Tudod, az a szomorú dolog.

Tamara: Nem, nem, nem!

Jakab: Ez még mindig a fejemben kalapál. Úgy félek, úgy félek, hogy megismétlődik. Az ördög tudja, egy hónappal ezelőtt még nem féltem és most félek! Tudod mit, Tamara! Ne vegyünk többet alból a házunkba!

Tamara: Verd ki a fejedből ezeket a gondolatokat!

Jakab: Tudod, Tamara, minden nap egy fogok imádkozni, mint máma, sőt meg fogom toldani néhány zsolttárral.

Tamara: Vagy pedig velem fogsz élni, amikor szabad időm lesz és együtt fogjuk eltölteni az időt, együtt a gyerekekkel.

Jakab: Persze, persze!

(A műhelyben az ének abbamarad). Egy hang: (a műhelyből) Jakab mes-ter, gyorsan jöjön, mert vár a munka! (Ismét ének).

Jakab: Jövök azonnal! (mgujját feltűri) Így hát megint dolgozni fogok. Mától kezdve megindul a munka! Csak dolgozni, dolgozni! (átöleli Tamara) És téged szeretni, nagyon szeretni!

Tamara: (átszemléltén) Szeretnél Szeretni! (Az ének mind melegebb és hangosabbá válik).

(A függöny lassan összeesik). (Vége).